

**Pedagógiai program
2008.**

AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

2.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

2.1.1. Alapelvek:

Iskolánk a Köznevelési Törvényben meghatározott feladatai ellátásának keretei között felelős a tanulók testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, és a tanulói közösség kialakulásáért, fejlődéséért.

Ennek érdekében intézményünk együttműködik a szülőkkel a tanulók személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában.

A tanulói közösség kialakításában és fejlesztésében szintén a szülők közösségével együttműködve végezzük nevelő-oktató munkánkat.

Felkészítjük a tanulókat a családi életre és a családtervezésre.

Intézményünk nem elkötelezett egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem. Nevelő-oktató munkánk során biztosítjuk az ismeretek, a vallási, illetve a világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közvetítését. Intézményünkben lehetővé tesszük, hogy a tanulók az egyházi jogi személy által szervezett fakultatív hit- és vallásoktatásban részt vegyenek.

Iskolánkban az iskolai nevelés-oktatás nyelve a magyar.

2.1.2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

2.1.2.1. Alapfeladataink

Iskolánkban az általános és a szakmai műveltséget megalapozó, azt kiterjesztő, megerősítő és a további műveltség megszerzését elősegítő nevelő-oktató tevékenység folyik. A szakközépiskolai kerettantervekben meghatározott fejlesztési követelmények, tevékenységek és tartalmak biztosítják az általános műveltség továbbépítését, valamint a szakmai képzés megalapozását és az érettségi vizsgára, valamint a felsőfokú tanulmányokra. Szakmai képzésünket – a szakmai programban megjelölt OKJ-s szakmákra – központi programok, Szakmai és Vizsgakövetelmények, Akkreditált Felsőfokú Szakképzés programja alapján szervezzük, illetve készítjük fel diákjainkat a szakmai vizsgákra és előkészítjük a szakirányú felsőfokú továbbtanulásra.

Iskolánkban a nevelő-oktatómunka során meg akarjuk teremteni annak a feltételeit, hogy az innen kikerülő tanulók elindulhassanak az európai polgárrá válás útján. Ennek eléréséhez a képzés befejeztével a tanulók legyenek sokoldalúak.

lúan műveltek. Emellett rendelkezzenek fejlett nemzeti azonosságtudattal komoly erkölcsi értékrenddel, hagyománytisztelettel.

A sokoldalú műveltségnek magában kell foglalnia:

a szilárd, biztos tudományos ismereteket

a nemzeti kultúra alapértékeit

a modernizációs technikai-műszaki folyamatokat és a korszerű szakmai ismereteket

A polgár nemcsak anyagi értelemben vett megjelölés, ezért a jövő polgár, azaz a tanuló magatartásában, személyiségében érvényesüljön:

- a) a humanizmus: azaz a másik ember szeretete, az emberi méltóság tiszteletben tartása
- b) a tolerancia: megértés és türelem (a „másság” iránt is)
- c) a demokratizmus: abban az értelemben, hogy a megfelelő fórumok, helyek igénybevételével, konstruktív szándékkal történjen a véleménynyilvánítás
- d) szabadság: amely biztosan „...se nem felelőtlenség, se nem céltalanság” (Remarque)
- e) az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció helyes módja, formái
- f) az egészség és a környezet óvásának akarata és képessége.

Az iskola által közvetített tudás, értékek, lehetőségek:

A. Az oktatás - nevelés - képzés - során

- a NAT, a kerettantervek alapján készített helyi tantervek és a vizsgakövetelmények alapján közismereti tárgyakat tanítunk, a szakiskolai és szakközépiskolai osztályokban folyó szakmai előkészítő ismeretek formájában illetve a pályorientáció keretében felkészítjük tanulóinkat arra is, hogy várhatóan egy életciklus alatt 5-ször, 6-szor is váltania kell szükség szerint szakmát

B. Fontosnak tartjuk az esélyegyenlőség biztosítását, s ennek alapján a tehetséges tanulók továbbfejlesztését, továbbtanulásuk elősegítését, ugyanakkor a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatását.

C. Biztosítjuk a lehetőséget, hogy bizonyos munkakörök, szakmák esetén tanulóink felkészülhessenek a munkába állásra, s a lehetséges mértékig a felnőtt életre.

D. Fontosnak tartjuk az önálló ismeretszerzés képességének - ez az élethosszig tartó tanulás kulcsa - és az innovatív gondolkodás képességének a kialakítását.

2.1.2.2. Helyi céljaink és feladataink, valamint ezek megvalósításának eszközei és eljárásai

1. Cél:

A gondolkodás- és kommunikációs kultúra kialakítása: olyan fiatalok nevelése, akik az új audiovizuális környezetet értően és szelektív módon tudják használni.

A kommunikációs kultúra, részben a műveltség, a tudás alapjai, részben a társadalmi érintkezésnek, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

Feladat:

Ki kell alakítani a fiatalokban az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, a vélemények, érvek kifejtésének, értelmezésének megvédésének a képességeit.

Eszközök és eljárások:

- informatikai és számítástechnikai versenyek szervezése, ösztönzés regionális és országos versenyeken való részvételre;
- az idegen nyelv tanulása: segítjük a felkészülést a nyelvvizsgára és az emelt szintű érettségire, a választható tantárgyak között biztosítjuk a második idegen nyelv tanulását;
- ösztönözzük tanulóinkat az idegen nyelvi előkészítő osztályban az előrehozott idegen nyelvi érettségi vizsga letételére;
- diákújság szerkesztése;
- diákszínjátás;
- önéletrajzírás, nyomtatványok kitöltésének és hivatalos ügyek intézésének elsajátítása;
- konfliktuskezelési technikák megtanulása és gyakorlása;
- az önálló ismeretszerzés technikáinak elsajátítása az iskolai könyvtárban és az Interneten keresztül, ezzel az élethosszig tartó tanulás előkészítése is megvalósul;
- a beszédkultúra javítása, nyelvi játékok szervezése, szép magyar beszéd ösztönzése és közösség előtti elismerése.

2. Cél:

Alakuljon ki a tanulóknak pozitív viszony a közös európai értékek iránt, becsüljék meg az európai fejlődés során létrehozott eredményeket, köztük Magyarország szerepét, hozzájárulásait. Legyenek érdeklődők, nyitottak az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok iránt, különös tekintettel a hazánkat körülvevő országokra.

Feladat:

A tanulókkal ismertessük meg az egyetemes kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit, a különböző kultúrákat, vallásokat. Legyenek megértők a tanulók különböző szokásokkal, életmódokkal, fogadják el a másságot. Ismertessük meg a tanulókkal az emberiség közös problémáit, és ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködések.

Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy valamilyen módon közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Eszközök és eljárások:

- népek zenéjét, irodalmát feldolgozó, bemutató foglalkozások;
- más népek ünnepi szokásainak, hagyományainak megismerése, dalainak, táncainak bemutatása
- művészeti irányzatok – filmművészet – megismerése (filmklub);
- külföldi kapcsolatok építése és diákcsere (az Európai Unió által támogatott projektek pályázati forrásainak felhasználásával, valamint a testvérvárosi kapcsolatokból adódó együttműködések részeként).

3. Cél:

Alakuljanak ki a tanulóknál azok a pozitív beállítódások, ismerjék meg azokat a magatartási formákat és szokásokat, amelyek testi és lelki egészségük állapotát javítják. Az egészséges életmód kialakításának igénye a harmonikus élet értéként való tiszteltését is jelenti.

Feladat:

Felkészítjük a fiatalokat arra, hogy önálló életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani. Ki kell fejlesztenünk a tanulóknál a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Megismertetjük az egészséget veszélyeztető legfontosabb tényezőket. Támogatást nyújtunk a fiataloknak a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzésében.

Segítenünk kell a krízishelyzetbe jutottakat. Foglalkoznunk kell a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel. Segítsük a fiatalok felkészülését a családi életre, a felelős és örömteli párkapcsolatra.

Az iskolai környezetet is olyanná kell alakítanunk, hogy biztosítsa az egészséges testi, lelki és szociális fejlődést. A pedagógus életvitelével mutasson példát diákjainak.

Eszközök és eljárások:

- önismereti tréning;
- stresszkezelési technikák megtanítása;
- osztályfőnöki órákon védőnői előadás;

- a mentális egészség, a belső lelki harmónia megteremtését segítő délutáni foglalkozás;
- egészségmegőrző programok (szabadidős) szervezése az egészséges táplálkozásról, mozgásról stb.;
- védőnői fogadóóra (személyes beszélgetés a tanulókkal);
- pedagógusok felkészítése az életvezetési ismeretek oktatására az osztályfőnöki órákon;
- az egészségnevelési programban megfogalmazott feladatok, programok megvalósítása.

4. Cél:

Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret kialakítása a helyes pályaválasztás érdekében. Tudják összehangolni tanulóink a lehetőségeket és a valóságot, a vágyakat és a realitásokat.

Feladat:

Átfogó képet adunk a tanulóknak a munka világáról. Megismertetjük velük a szakmacsoporthoz tartozó foglalkozási ágak tartalmát, lehetőségeit. Megteremtjük azon feltételeket, tevékenységi formákat, melyek segítségével a tanulók ki tudják próbálni képességeiket, el tudnak mélyedni az érdeklődésüknek megfelelő területeken.

Eszközök és eljárások:

- tanirodai, tanműhelyi, tantermi és tangazdasági foglalkozások, gyakorlatok;
- cégek, pénzintézetek, egészségügyi és szociális intézmények, vállalkozások, gazdálkodó szervek meglátogatása;
- látogatás állásbörzéken;
- nyílt napokon való részvétel a felsőoktatási intézményekben, illetve cégeknél, vállalatoknál;
- előadások szervezése adott témakörben:
 - szülői értekezleteken;
 - osztályfőnöki órákon;
 - szakmai elméleti órákon
 - szakiskolában szakmai orientációs órákon.
- egyéni beszélgetések tanulókkal;
- osztályfőnöki órák, amelyek témája a pályorientáció;
- egyénre szabott karrier- vagy életút-tanácsadás;
- pályaválasztási szülői értekezletek, ahol a szülők tájékoztatást kapnak:
 - a munkába állással, továbbtanulással kapcsolatos tapasztalatokról;

- a munkaerő-piaci helyzetről;
- az iskola szakképző évfolyamairól.
- szándékfelmérés a tanulók és szülők elképzeléseiről.

5. Cél:

Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.

Feladat:

Megismertetjük diákjainkkal a kiemelkedő magyar államférfiak, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát. El kell érniük, hogy tanulóink jól ismerjék hazánk földrajzát, irodalmát, történelmét, valamint nyitottak legyenek az itt élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megismerésére és megbecsülésére.

Tanítványainkban fejlesztjük a nemzettudatot, a hazaszeretetet, ösztönözzük a szűkebb és a tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására és ápolására.

Eszközök és eljárások:

- az egyes tantárgyak helyi tanterve alapján tanórákon;
- a lakóhely bemutatása, a szülőföld, nemzeti parkjaink, a Világörökséghez tartozó helyek, a helytörténet, a néprajz, népzene, megismertetése, ehhez kapcsolódó vetélkedők (Ismered-e Vásárhelyt?) és kiállítások szervezése;
- nyelvjárások, népszokások gyűjtése, néptáncstanulás;
- tanulmányi kirándulásokon e fenti célokat szolgáló múzeumlátogatások, kiállítások megtekintése.

6. Cél:

Sajátítsák el a tanulók az eredményes tanulási módszereket és technikákat, alakuljon ki bennük az önképzés igénye.

Feladat:

A nevelőnek segíteni kell, hogy a tanulóiban kiépüljenek az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások, segíteni kell az emlékezet erősítését, a célszerű rögzítési módszerek kialakítását, a gondolkodási kultúra művelését, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatását.

Ösztönözzük tanulóinkat az iskolai könyvtár használatára, ami a tanulás fontos színtere és eszköze lehet.

Eszközök és eljárások:

- a különböző tantárgyak bevezető óráin a szaktanár segítséget ad az adott tantárgyra vonatkozó speciális tanulástechnikáról;
- korrepetáláson, a felzárkóztató foglalkozásokon a tanulók egyénre szabott tanulási módszereinek kialakítása;
- olyan foglalkozások szervezése, ahol a tanulási technikák bemutatására kerülhet sor, segítséget adva e technikák elsajátításához (elméleti és gyakorlati feladatok)
- az egyéni motivációban segít a tanulás élményének bemutatása, a siker közösség előtti elismerése;
- A tanulási technikák fejlesztési lehetőségei:
 - ◆ beszédművelés: beszédtechnikai gyakorlat
gyakori szereplések tanórán és a tanórán kívül.
 - ◆ gyakorlatok szókincsbővítésre
 - ◆ gyakorlatok a kifejező olvasásra
 - ◆ gyakorlatok emlékezet fejlesztésére
 - ◆ gyakorlatok a gondolkodás fejlesztésére
 - ◆ könyv és könyvtárhasználat.

7. Cél:

A sikeres életkezdéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a munkavállalásra való felkészítés.

Feladat:

Feladatunk, hogy a kialakítsuk a tanulóknak a kezdeményező és vállalkozó készségeket, illetve a felelős társadalmi magatartást.

Gyakorlatorientált képzéssel biztosítjuk a tanulók „Életben” való eligazodását. Fiktív vállalkozások működtetésében való tanulói részvétellel erősítjük a diákok döntéskészségét és a döntéseikért, valamint az anyagi javakért való felelősségérzetét. Hozzájárulunk a leendő tudatos állampolgárrá váláshoz (pl. a természettudományos és műszaki eredményekben rejlő pozitív lehetőségek és veszélyek tárgyilagos bemutatásával, stb.) és ez által önállóan gondolkodó, értéket felismerő és döntésképes egyének társadalomban való megjelenéséhez.

Felvesszük a kapcsolatot más középfokú intézmények tanirodáival, üzemelő éttermével, szállodákkal, vendéglátó egységekkel, idegenforgalmi, műszaki, mezőgazdasági, humán szolgáltatási, kerámiaipari tevékenységet folytató vállalkozásokkal.

Eszközök és eljárások:

- álláskeresési technikák megismertetése (tréning formájában);
- előadások szervezése, ahol a vállalkozások, cégek vezetői elvárásaikról tájékoztatják diákjainkat a munkába állás előtt;

- Munkaügyi Központ tevékenységének megismertetése.

8.Cél:

A tanulók felsőfokú továbbtanulásra való felkészítése, a felsőoktatási intézménybe való bejutási esélyük növelése

Feladat:

Segítjük tanulóinkat a felkészítés helyes módjának kiválasztásában, valamint az egyénekenkénti irány helyes megtalálásában.

Ösztönözzük diákjainkat a szakirányokba történő továbbtanulásra, illetve a szakmai tantárgyak érettségi vizsgatárgyként való választására. Emelt szintű érettségire való felkészítéssel segítjük a felsőfokú oktatási intézménybe történő felvételét tanulóinknak.

Eszközök és eljárások:

- differenciált foglalkoztatás (csoportbontás);
- szakkörök szervezése, működtetése;
- ismeretbővítő, tudásszint emelő tanulói „levelezések” kiszélesítése;
- felsőoktatási intézmények nyílt napjain az érdeklődő tanulók részvételének biztosítása;
- emelt szintű érettségire felkészítő foglalkozások szervezése.

9.Cél:

Felkészítés sikeres érettségi és szakmai vizsgára.

Feladat:

Az érettségi vizsgaszabályzatban, a kerettantervben és a központi szakmai programokban megfogalmazott követelmények elvégzése, teljesítése.

Érettségire és szakmai vizsgára felkészítő foglalkozásokat szervezünk.

Eszközök és eljárások:

- vizsgaszabályzatok megismertetése;
- az alsóbb évfolyamokon érettségi- és szakmai vizsgafeladat jellegű témák kidolgozása és számonkérése;
- próbaérettségi, szakmai vizsga szervezése;
- tanórán kívüli foglalkozások;
- idegen nyelvi szintvizsgák;
- kamarai szervezésű kötelező szintvizsgák.

10. cél

A HEFOP 3.1.3. program szerinti oktatás

Célunk a tudásalapú társadalom és gazdaság létrejöttéhez az egész életen át tartó tanulás közoktatásbeli megalapozása, a kulcskompetenciák fejlesztése, mert ezek a későbbi sikeres tanulás és munkába állás feltételeit jelentik.

Célunk tanulóink iskolázottsági színvonalának emelése, részükre használható tudás nyújtása, s ezzel munkaerő-piaci esélyeik növelése.

Feladat:

Fontos feladatunknak tekintjük a matematika-logika, a kreatív gondolkodás, olvasás szövegértés, szociális, életviteli és környezeti valamint az életpálya-építési kompetenciák fejlesztését több tantárgyon keresztül. Ehhez kompetenciaalapú programcsomagokat, integrációs és inkluzív programokat alkalmazunk, melyekkel az egyéni képességeket és érdeklődést szem előtt tartó nevelési szemléletet, oktatási és képzési rendszereket valósítunk meg.

Eszközök és eljárások:

- Differenciált foglalkoztatás, csoportmunka
- Digitális tananyagok alkalmazása
- Korszerű oktatástechnikai eszközök használata
- A módszer kiterjesztése felmenő rendszerben minden osztályunkra
- Pedagógus továbbképzéseken való részvétel
- Intézményi online módszertár használata, fejlesztése

2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelés célja arra a kérdésre felel, hogy milyen legyen az ember.

A nevelés társadalmi funkciója:

- a tudás, a műveltség – értékek, normák – közvetítése,
- közvetítés a gyerekek gyermeki szükségletei és a társadalmi értékek között,
- képességek,
- viselkedési formák
- és tulajdonságok kialakításának segítése.

Fontos hangsúlyozni: mindig közvetítésről és segítésről van szó.

A nevelés céltudatos, tervszerű, szervezett, ellenőrzött (azaz irányított) hatásrendszer.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat érdemes a hagyományos csoportosítás szerint megfogalmazni.

- értelmi nevelés
- erkölcsi nevelés
- esztétikai nevelés
- munkára nevelés
- családi életre nevelés
- testi nevelés
- állampolgári nevelés

Az értelmi nevelés

A nevelés része az oktatás, amely elsősorban a tudást közvetíti.

Az oktatásban is kölcsönhatás van a tanárok és a tanulók között, és sem a felnőttek, sem a gyerekek nem csupán ésszel vesznek részt benne, hanem jelentősek érzelmeik, motivációik, kapcsolataik.

Az ismeretek, a kialakuló képességek a gyerekek egész személyiségét formálják, és egész életére hathatnak.

Az iskolai oktatásban különösen nagy jelentőségű:

- a teljesítményorientáció,
- az értékelés,
- a siker és kudarc lehetőségei.

A hatások eléréséhez fel kell kelteni az érdeklődést, a kíváncsiságot. Az inger csak akkor motivál tevékenységre, ha találkozik a gyerekek meglévő tapasztalataival.

A tapasztalatszerzés lehetőségei, szinterei

A nevelés formájának és céljának megfelelően ezekből érdemes válogatni.

A tanórákon:

- magyarázat
- szemléltetés (képek, videofilmek, cd-romok, számítógépes animáció stb.)
- kísérletek bemutatása
- külső előadó meghívása
- Internet

Egyéb lehetőségek:

- múzeumlátogatás
- séták
- osztálykirándulás
- iskolai ünnepségek
- *kortárs* kapcsolatok
- könyvtárlátogatás
- versenyek
- a tömegkommunikáció lehetőségei

A tanórákon, foglalkozásokon fontos feladat a differenciálás, a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez való igazodás.

Az értelmi nevelés vagy Nagy József szerint az **értelem kiművelése** terén fontos feladat:

- a megismerési vágy fejlesztése, ehhez meg kell tanítani tanulni a gyerekeket;
- fejleszteni kell: az érdeklődést, a felfedezési vágyat, a játékszeretetet és az alkotásvágyat

A tanulási életprogram fejlődésének segítése:

- a tanulás gyakorlati értéke mint motívum
- a továbbtanulási szándék mint tanulási motívum
- az önfejlesztési igény mint tanulási motívum

A kognitív (értelmi) képességek fejlesztésének lehetőségei:

kognitív műveletek:

- felismerés és kivitelezés
- gondolatképzés és igazságértékelés
- összevonás
- összehasonlítás és csúsztatás
- azonosítás és besorolás
- sorrendfelismerés és sorképzés
- belátás (összefüggés-felismerés)
- kombinálás
- tapasztalati következtetés

megismerés

- megfigyelés
- átkódolás
- értékelés
- értelmezés
- bizonyítás

gondolkodás

- viszonyítás
 - általánosítás és osztályozás
- tanulás
- a tanulási módok optimalizálása
 - tapasztalati és értelmező tanulás
 - önálló és szociális tanulás

Erkölcsei nevelés

A legfontosabb a nevelő magával hozott emocionális kínálata: a jóakarát, jóindulat, érzelmi melegség.

A gyerekek alapvető szükséglete az elfogadás, a bizalom, a gondoskodás, a gyerekekért való aggodalom érzése.

Az erkölcsi nevelés főbb színterei:

- osztályfőnöki óra
- óraközi szünetek
- osztálykirándulás
- tanítási órák

A tudás elsajátítása igaz, hogy egyéni, de az iskolában közösségben, csoportban zajlik, ezért soha nem szabad figyelmen kívül hagyni a nevelés társas jellegét.

Az erkölcsi nevelés során ki kell alakítani a gyermekekben a példakép és eszménykép szükségességét. A példaképben és eszményképben meghatározott minőségű, részletesen kimunkált magatartási minták testesülnek meg. A példaképben ez a minta viszonylag konkrét, míg az eszményképben elvontabb és általánosabb formában adott. Elfogadtatásuk esetén szükségletként funkcionálnak.

Hívjuk fel a tanulók figyelmét arra, hogy a példaképeket, eszményképeket elsősorban saját környezetükből (család, iskola) illetve (irodalmi, történelmi, tudománytörténelmi, művészettörténelmi) olvasmányaikból válasszák, ne pedig médiumokból.

Az iskolában átél, látott felnőtt-felnőtt, felnőtt-gyerek, gyerek-gyerek kapcsolatok modellként szolgálnak a tanuló későbbi életére is.

Az erkölcsi nevelés vagy segítő életmódra nevelés során megoldandó feladatok:

- Megfelelő szociális szokások, attitűdök, meggyőződések, készségek és ismeretek elsajátításának elősegítése, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a

szociális viselkedés alapvető szabályait, megértsék a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét.

Az egyéni szociális értékrend fejlesztése:

- Olyan iskolai életrend, légkör kialakítása, amely az iskolai közösség mindennapi életében elősegíti, hogy a tanuló folyamatosan megtapasztalhassa az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttérzésének, segítőkészségének előnyeit, hiányuk káros következményeit.

Szociális szokások

Olyan iskolai életrend kialakítása, működtetése, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak.

Szociális minták

Feladat: élményszerű, pozitív minták felkínálása, személyes példamutatással, történelmi személyiségek, irodalmi, drámai hősök tetteinek, magatartásának átélési lehetőségeivel, a negatív, antiszociális minták pusztító hatásának csökkentése, fékezése

A segítőképeség fejlesztése:

Feladat:

- az iskola kínálja fel a segítség sokféle lehetőségét, módját;
- olyan segítő légkört alakítson ki és tartson fenn, amelyben a segítség elvárt és elismert viselkedés, tevékenység;
- a pedagógus feladata, hogy az alkalmas mintákat a tananyagból kiemelje, azokat úgy ossza el az évfolyamok között, hogy a segítség mintáival a tanulók rendszeresen szembesülhessenek

Feladat még a segítő versengés képességének fejlesztése a tényleges versengési lehetőségek gyarapításával, a szimulatív versengésben rejlő lehetőségek gazdagításával, jobb kihasználásával

Esztétikai nevelés

Lehetőségek, színterek:

- környezetükkel szembeni igényesség fejlesztése (szekrény, osztály tisztasága, teremdíszítés),
- ápoltságra való törekvés igényének hangsúlyozása,
- ünnepek alkalmával a külsőségekre való fokozottabb figyelés (alkalomhoz illő öltözet)
- írásbeli munkák külalakja,

- a tanulók felszerelésének külső formája.

Az iskola legyen minden részletében igényes, esztétikus közeg, amiben a tanulók jól érzik magukat, ami fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Testi nevelés

A testi nevelés leggyakoribb szinterei:

- mindennapos testnevelés, heti 1 úszás óra
- sportköri tevékenység
- versenyekre való felkészülés, a verseny
- túrák, osztálykirándulás
- séták
- egyéb diákkörök

A sport a megfelelő gyűjtőfogalom a testedzésre. A sport magában foglal minden testgyakorlatokkal végzett testkulturális tevékenységet, függetlenül attól, hogy azt milyen céllal és milyen szervezeti keretben végzik.

Annak, hogy valaki sportol-e, tehát az az egyetlen kritériuma, hogy bizonyos rendszerességgel valamelyik sportágban kifejt-e fizikai aktivitást bizonyos ideig és bizonyos intenzitással.

Feladatok:

- a sportági tevékenységek elsajátításán túl a testi képességek kifejlesztése és folyamatos karbantartása;
- a testnevelési órák, a minél gazdagabb diáksportköri élet, a település sportolási lehetőségeinek optimális kihasználása;
- a kézügyesség fejlesztése a tanórákon és a tanórán kívüli különféle tevékenységek során.

A családi életre nevelés

Fokozott felelősség hárul az iskolára, mert a családi környezetben egyre több negatív példát lát a tanuló.

A családi életre nevelés iskolánkban a 9. évfolyamon elkezdődik. Az ifjúsági védőnő rendszeresen tart minden osztályban az osztályfőnöki órákon előadásokat, bemutatókat.

Az osztályfőnöki órák rendszeres témája a családi élet valamilyen területe.

A családi életre nevelés lehetősége jelentkezik még egyéb tanórákon is, pl. magyar irodalom, történelem, társadalmi környezet, emberi test, biológia stb.

A nevelés eszközei:

- bemutatók,
- videofilmek,
- beszélgetés,
- kirándulás,
- az egészségnevelés összes formája.

Az állampolgári nevelés

Kiemelt szerepet kap a felelős társadalmi magatartás kialakítása, az állampolgári szerepre történő felkészítés. Ez utóbbi nevelési feladat magában foglalja a demokrácia gyakorlásához szükséges képességek fejlesztését, a jogok és kötelességek tudatosítását.

Színterei:

- minden órán
- ünnepek
- múzeumlátogatás
- honismereti verseny
- honismereti séta
- diákkörök

2.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Alapértékeink közül az egyik legfontosabb a **gyermekközpontúság**. A közösség kialakításánál, fejlesztésénél ezért vezérfonalnak tartjuk a humánusit. A legszentebb hivatás **az ember szolgálata**. Ha ez az ember fiatal és "kiszolgált", még nagyobb felelősséget ró a pedagógusra.

2.3.1. A közösségfejlesztés célja

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának egyik alapvető feladata.

A közösség az autonóm egyének szerveződése. Egy közösség mindig más minőség, mint az őt alkotó egyének összessége. Nem több vagy kevesebb, főleg nem jobb vagy rosszabb, de feltétlenül más, ezért nem mindegy, hogy az adott közösség milyen, és mennyire képes nevelni.

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, a tanulók "közügyekben" való tevékenységét és részvételét fokozó módszer.

A közösségfejlesztés lényegében a tanulók fejlesztése, formálása. A közösségfejlesztés legfontosabb célja olyan légkör teremtése, amelyben a tanulóknak lehetőségük van az önmegvalósításra. A tanulónak szüksége van a megértésre, arra a tudatra, hogy mások elismerik, és tiszteletben tartják személyiségét, valamint olyan irányításra, amely kibontakoztatja addig lappangó képességeit. A közösségnek mint tevékenységi keretnek segítenie kell a diákok fejlődését, képességeinek kibontakoztatását úgy, hogy azok egyéni lehetőségeiknek maximumára jussanak el.

A közösségfejlesztés során az egyén vagy csoport ereje, jártassága, tudása és tapasztalata fejlődik. A közösségfejlesztés során a közösség fokozatosan önállósodik, függősége a fejlesztőtől csökken. A bizalom megmaradhat, de mind kevésbé van szükség a fejlesztő jelenlétére. A folyamat elindítója végül ráébred, hogy feladata szinte véget ért, mert a közösség tagjai nélküle is képesek megoldani problémáikat. Ettől kezdve a közösséget a kultúra, vagyis ismeretek, beállítódások és normák rendszere tartja össze.

2.3.2. A tanulói közösségfejlesztés szinterei

A tanulók többféle állandó közösségnek és – differenciált tevékenységformái révén – sokféle eseti csoportosulásnak lehetnek tagjai. A tanulóknak az állandó csoportokon túl módjukban áll eltérő korú, azonos érdeklődési körű csoportokat is választani. Rendkívül fontos, hogy a tanulók sokféle élethelyzetben találkozzanak egymással. A különböző csoportok módot adnak arra, hogy egy tanuló az egyik helyen periférián, máshol a központban legyen. Minél többféle tevékenységformában vesz részt egy tanuló, annál nagyobb a valószínűsége, hogy amiben sikeres, ott egyben a helyét is megtalálja. Fontos az is, hogy olyan mikroközösségek működjenek, amelyekben a résztvevők egyben a makroközösség számára is valamilyen szolgáltatást nyújtanak, így teremtve meg a lehetőséget az iskola egészével való kapcsolatra, a lojalitás, az identitás megszerzésére.

Állandó közösségek

Makroközösségbe beletartozik az iskola valamennyi tanulója. Mikroközösségek közé tartoznak az osztályközösségek (iskolai elsődleges közösség), tanulói csoportok

A tanuló állandó környezete az iskola és az osztály. Ez a szervezeti, közösségi forma a képzés egész ideje alatt megmarad. Az iskolai hagyományok megteremtése és ápolása mindig a tanulókhöz kötődik, mely csak erős közösségi háttér támogatásával lehetséges. A tantárgyak tanulása, a közösség rendezvényei közös élményt biztosítanak.

Változó csoportok, közösségek

A szabad programválasztás különböző életkorú és létszámú csoportokat hoz létre. Vertikálisan szerveződnek a tanórán kívüli tevékenységhez kapcsolódó csoportok: szakkörök, diákszínpad, sportkör. Ami az egyes tanuló számára változó csoport, az az iskolában sokszor állandó, az iskola számára tradíció, s egyben sok tanulónak az állandó közösség is.

A makro- és mikroközösségekben a tanulók közötti kapcsolatok és viszonyok játsszák a meghatározó szerepet, amelyeket a közös, értékes és a személyiség számára jelentős tartalma közvetít.

Tevékenységét az egyén nem légüres térben fejti ki, hanem tevékenységével kapcsolódik szűkebb vagy tágabb közösségek életéhez és tevékenységrendszeréhez akkor is, ha ez a tevékenység nem társas-kooperatív, hanem egyéni jellegű, s nem közvetlenül valamely közösségi elvárás teljesítésére irányul, hanem önfejlesztő természetű, s így csak áttételesen járul hozzá a közösség fejlődéséhez. Tág értelemben tehát a közösségi tevékenység körébe sorolhatjuk az etikai töltésű közösségfejlesztő tevékenység mellett a közvetlen etikai minőséget nem hordozó önfejlesztő tevékenységformákat is, pl. intellektuális és esztétikai tevékenység, egészséges életmód fenntartására irányuló tevékenység. Az ilyen tevékenység megfelel az egyén vagy a szűkebb közösség érdekeinek, de nem ellentétes a legtágabb közösségek érdekeivel sem.

2.3.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink

2.3.3.1. Diákközösségek fejlesztése

A tanórán

Az osztályközösség a tanulók tanulmányi munkájának összefogó kerete. legfontosabb feladatunk olyan közösség formálása, amely a közös cél érdekében elfogadja a *közös értékrendet*, valamint hajlandó a tanórákon megfelelően viselkedni, munkálkodni.

Az iskola legfontosabb közössége az osztály. Az osztály az a közeg, amelyben – a kollektivitás élményén keresztül – a tanulók önmagukról, a társadalmi létről, a világról meghatározó élményeket kapnak, amely legfőbb alakítója az éppen formálódó középiskolás korosztálynak. Az a tudás- és ismeretanyag, amely az osztály nyújtotta együttes élményen keresztül jut el a tanulóhoz, az feltétlenül személyiségformáló erővé válik. Ami nem, az általában megmarad holt és idegen ismeretnek.

Feltétlen kritérium annak a légkörnek a megteremtése, amelyben a tudás érték, amelyben a világ megismerése személyes feladat, amelyben a tanulás nem formális kötelezettség.

A osztályközösség kialakításánál tudatosan, tervszerűen törekszünk az élménygazdagságra, az élménysűrűsége. Alakuljon ki egy valódi "mi-élmény". Legyen az osztálynak saját szimbólumrendszere, "összekacsintás élménye".

Tudatos nevelői ráhatás eredményeként alakuljon ki jellegzetes közös értékrend, de fogadják el egymás értékrendjét is.

Jelentsen biztonságot az osztályközösség – "közeg-élmény, védőháló funkció". Fontos a bizalom megteremtése és a kooperációs képesség kialakítása. Tudja az osztályközösség konfliktusait önmaga megoldani.

Kritérium a nyitottság és a kritikus hozzáállás is, mégpedig ezek nehezen megtalálható egyensúlya: olyan szellemiség, amelyben az érdeklődés és a szkepszis, az elfogadás és a fenntartások egyszerre vannak jelen.

Összességében *az osztályközösség minden tulajdonsága az iskola hatására alakul ki vagy nem alakul ki. Értékrendjét, elvárásait, kommunikációját elsősorban az osztályfőnök, a tanárok, az iskolai légkör, a hagyományok alakítják. Kiemelkedően fontosnak tartjuk tehát, hogy az iskola olyan értékrendet, normákat, erkölcsöt, tudást hordozzon, amely elfogadásra méltó.*

Tanórán kívül

A tanórán kívüli tevékenységek pedagógiai irányításával erősítjük a közösséghez való tartozás érzését, a tanulókat önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére neveljük.

Az önkormányzás képességének kialakítása

Kezdetben a csoport, osztály tagolatlan társas mező, halmazszerű állapotban van. A személyközi érintkezésben a közvetlen személyes és dologi kontaktusok dominálnak és jelentős szerepet játszik a hasonlósági paradigma. Lassanként átrétegeződnek a kapcsolatok, strukturálódik a társas mező, bontakozik a közös tevékenység. A következő szakaszban kiválasztódnak a vezetők, kialakul az önkormányzat, a közös feladatok vállalására szervezett tevékenységek beindulnak. A közösségi szakaszban kialakul az *önmeghatározás, az önkormányzás képessége.*

A tanulói közösségek fejlesztése során tehát ki kell alakítanunk a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

A diákönkormányzat a tanulók önirányító, önszervező közösségei, melynek keretében a tanulók a tanárirányítóval együtt saját fejlettségüknek megfelelő szinten önállóan intézik saját ügyeiket. Olyan közös érdekeken alapuló közös és

konkrét célokat jelölünk, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban állnak.

Olyan közösség kialakítása, fejlesztése a cél, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

A közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése a tanulói közösséget irányító tanár feladata, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokon aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjtenek.

Ki kell alakítanunk a tanulói közösségre jellemző, az összetartást erősítő viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válását, ápolását.

Az iskolánk feladata és egyben jelentősége is az erkölcsi nevelést illetően az, hogy az erkölcsi ítélőképesség kognitív (megismerő) fejlődését, valamint az erkölcs gyakorlását a közösségi életben és a közös munkában biztosítsa.

Szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz és hatása nem csak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.

A szabadidő szervezését végző tanár/személy feladata olyan rendezvények, összejövetelek szervezése, amelyek biztosítják a tanulók szabadidejének tartalmát, kulturált eltöltését. Az osztályfőnökök feladatához tartoznak olyan események, rendezvények szervezése – mozi és színházlátogatás, tanulmányi kirándulás, túra – amelyek elősegítik az osztályközösség kialakítását, fejlesztését.

2.3.4. A közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi formák

Nevelői módszerek a közösségfejlesztésben

A tanulói közösségek irányításakor a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó – heteronóm személyiségből az autonóm személyiséggé válásig – közösségi magatartáshoz. A közösségfejlesztő nevelőnek alkalmaznia kell a direkt és indirekt hatásrendszert. A direkt hatásrendszer esetében a személyiségformáló hatások forrása a *nevelő*, akinek akciói az egyes tanulókra irányulnak, de az ő fejlesztésével természetesen pozitív befolyást gyakorolnak a közösségre is.

Az indirekt hatásrendszer forrása ezzel szemben a *közösség* tevékenysége, az ezen belül kialakított feladatok rendszere, valamint a közösségi tevékenység ke-

retében kibontakozó hatások, amelyeket maguk a közösség tagjai produkálnak igen változatos kölcsönhatások, interakciók formájában. A nevelőnek az indirekt hatásrendszer életre hívásában és orientálásában is nélkülözhetetlen szerepet kell betöltenie. A nevelő szakszerű pedagógiai eljárásokat alkalmazva működjön közre a közösség optimális személyiségformáló tevékenységrendszerének és kölcsönhatásrendszerének kialakításában.

Közösségformálás a tanórán

Kölcsönös segélynyújtással, közös ellenőrzéssel, a *tanulmányi és munkaerő-kölcs* erősítésével támogatjuk a tanulók tanulását.

Segítjük a tanulók *kezdeményezéseit*, közvetlen *tapasztalatszerzését*.

Példamutatással, a helyes cselekvések bemutatásával, bírálat–önbírálat segítségével fejlesztjük a *közösségi cselekvéseket*.

Fejlesztjük a tanulók *önállóságát*, öntevékenységét, öngazgató képességét.

Változatos munkaformákkal (homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny stb.) erősítjük a tanulók *együvértartozását*, az egymásért való felelősség érzésének kialakulását.

Minden tanuló ismerje meg a társas együttélés alapvető *szabályait*, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.

Váljon a tanulóban meghatározóvá a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés. Tudatosuljon benne, hogy életünk során bár egyénileg szűkebb körben tevékenykedünk, de a sok helyes és helytelen emberi tevékenység összessége már lassan összemérhető a természeti erővel bolygónkon – tehát minden kicsi eredmény számít, mindenki elsősorban magáért felelős. Ismerje meg a környezet leggyakoribb egészségét, testi épséget veszélyeztető tényezőit és azok elhárításának módozatait.

A nevelőtestület összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival koordinálja az egyes osztályok tevékenységét, munkáját.

Közösségfejlesztés tanórán kívüli foglalkozásokon

Sokoldalú és változatos *foglalkozásokkal* járulunk hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.

Az iskolánkban működő szakkörök a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják, de kitűnő keretet biztosítanak a közösségi magatartás gyakorlására, a közösségfejlesztésre is.

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, gyárakban, kutatóintézetekben – múzeum, levéltár, könyvtár, színház, filmszínház, csillagvizsgáló,

stb. – tett csoportos látogatások. Ezeken a foglalkozás csak akkor nem kötelező a részvétel, ha az költségekkel jár.

Az iskolai *sportkör* a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli versenyekre, de a szakkörökhöz hasonlóan kiváló lehetőséget biztosítanak – vertikális felépítésük mellett is – a közösségfejlesztésre.

Minden tanév folyamán iskolai *ünnepséget, megemlékezést* tartunk a március forradalom évfordulója, az 1956-os forradalom kitörésének évfordulója alkalmából, valamint karácsonykor, szalagavatókor, ballagáskor, évnyitás és évvárás alkalmával.

Hasznos lehet minden olyan együttes cselekvést igénylő rendezvény, amely elősegíti az adott közösség formálását, fejlesztését.

Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőit a székhelyintézményben és a tagiskolákban diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az osztályokban megválasztott küldöttekből álló iskolai diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója, illetve a tagintézmény-vezető által megbízott nevelő segíti.

A diákönkormányzat a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységeket szervez.

2.4. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, sajátos nevelési igényű tanulókkal való foglalkozással összefüggő pedagógiai tevékenységek

2.4.1. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fejlesztésének elvei

A szakemberek beilleszkedési, magatartási zavarok magyarázatára több okot, illetve ezek együttesét feltételezik. Ezek lehetnek biológiai (netán genetikai) problémák, stresszhelyzetek és családi zavarok. A magatartási vagy beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekeknek a közoktatási törvény alapján ugyanúgy helyük van a középiskolákban, mint szerencsésebb társaiknak.

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési zavarral tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzd vagy fogyatékossgban szenved, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

A szakértői és a rehabilitációs bizottság döntése alapján a tanuló részére az iskola egyéni fejlesztési terv alapján egyéni foglalkozást biztosít, amely segíti a tanuló felzárkózását.

A középiskolába felvett beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő tanulóra jellemző a figyelemzavar, magatartászavar, tanulászavar, feszültek, szorongók, agresszívak, ezek következménye, hogy képességük színvonala alatt teljesítenek.

Az iskola, a pedagógus feladata a megelőzés és a szakember (orvos, pszichológus) segítségével a kezelés.

A prevenció módjai:

- ◆ oki megelőzés,
- ◆ a kezdeti stádiumban levő esetek gyors, hatékony megoldása,
- ◆ a további károsító hatások következményeinek csökkentése

Ennek érdekében a pedagógus tartson szoros kapcsolatot a családdal, a nevelési tanácsadóval, a gyermekjóléti szolgálattal, az iskola-egészségüggyel, a gyógypedagógussal.

A beilleszkedési, magatartási nehézségeket több módszerrel enyhíthetjük:

- ◆ A tanórai tanulás megszervezésénél a pedagógus igazodjon a tanuló egyéni képességeihez. Az iskolához köthető „teljesítményszorongás” folyamatosan akadályozza az eredeti, önálló, kreatív megoldások keresésében, ezért ezek a tanulók jobban szeretnek és többet is tudnak írásban produkálni, mint szóban. A felzárkóztató órák és foglalkozások csökkenthetik a szorongást, a kudarckerülő magatartást felváltja a sikerre való törekvés.
- ◆ Az „eltűnni” igyekvő szorongó tanuló mellett a figyelmet magára felhívó, agresszív tanulónak is segíteni kell. Ha pozitív magatartásformákkal (pl. jó teljesítmény) nem tud annyi figyelmet ébreszteni a pedagógusban, szülőben, társakban, amennyire szüksége lenne, akkor negatív formát (bohóckodást, agressziót) választ. Megfelelő mennyiségű és intenzitású figyelemmel csökkenthető ez a magatartási zavar.
- ◆ A kötekedő, agresszív tanulóval szemben (ezeknél a tanulóknál általában agresszív a családi háttér) a pedagógusnak segíteni kell az „áldozatnak” úgy is, hogy az osztályközösséget szembefordítja az agresszív tanulóval.
- ◆ A támadó és védekező agresszió kezelésében a szülő segítsége is szükséges. A párbeszéd színtere az iskolai lehetőségek (szülői értekezlet, fogadóóra) mellett a családlátogatás lehet.

A pedagógus és a tanuló személyes kapcsolataiban a együttműködő elfogadó magatartás érvényesüljön. Tehát a pedagógus részéről a következőknek kell érvényesülnie:

- ◆ a helyes cselekedetek mindig kapjanak pozitív megerősítést;
- ◆ tetteit, döntéseit mindig indokolja meg;
- ◆ beszélgessen gyakran a tanulóval;
- ◆ a tanuló közeledésére mindig pozitívan reagáljon.

A beilleszkedési és magatartási nehézségek kezelése gyakran jelent problémát a pedagógusnak. Gyakorlatlanok a kapcsolatkezelési és viselkedési készségekben, nincs önbizalmuk az esetek kezelésében, nem érzik kompetensnek magukat. A tanulók esetében gyakran találkozunk olyanokkal, akik fegyelmezetlenséggel, az óra zavarásával, társaikhoz való deviáns viszonyulással próbálják észrevéttetni magukat és ilyen módon a számukra hiányzó figyelmet tanáraiktól és társaiktól megpróbálják kicsikarni.

Ezeknek a problémáknak a kezelése minden tanár feladata, hiszen biztosítaniuk kell az órai munka zavartalanságát. Ők jelzik az osztályfőnöknek, ha a tanulóval sorozatosan problémák vannak. Az osztályfőnök elbeszélget a tanulókkal, szükség esetén meglátogatja a családot, és kéri az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segítségét. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős nyilvántartást vezet ezeknek a tanulóknak a helyzetéről, szükség szerint közvetít a gyámhatóság, a gyermekjóléti szolgálat és az önkormányzatok felé.

Amellett, hogy ezeknek a tanulóknak megpróbálunk segítséget adni helyzetük feldolgozásában és esetleges megoldásában, tőlük is megköveteljük a rendszeres iskolába járást és az iskolai normáknak megfelelő viselkedést. Amennyiben ez elmarad, a házirendben leírt megfelelő intézkedéseket megtesszük. (A jegyző értesítése tanköteles tanuló esetén, fegyelmező intézkedések, fegyelmi eljárás megindítása.)

Az iskola biztosítja a sajátos nevelési igényű, ép intellektusú, a pszichés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia körében) integrált nevelését, oktatását (1993. évi LXXIX. Törvény 121§. (1) bekezdés 29/b).

Fejlesztő pedagógus tanórán kívül foglalkozik a sajátos nevelési igényű tanulókkal.

Képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést szervez a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 39/D és a 39/E szakaszokban meghatározott követelmények és az oktatási miniszter által kiadott programok szerint.

2.4.2. Tartósan beteg tanulók fejlesztésének elvei

2.4.2.1. Mozgáskorlátozott tanuló

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A mozgáskorlátozott tanuló

Mozgáskorlátozott az a tanuló, akinél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai fejlesztése

Alapelvek:

A mozgáskorlátozott tanuló nevelésének, oktatásának, mozgásfejlesztésének alapelve, hogy a sérülésből adódó hátrányos következményeket segítsen csökkenteni vagy ellensúlyozni.

A képességek tervszerű fejlesztése az egyéni fejlődési sajátosságokhoz szabottan történjen meg annak érdekében, hogy a gyermekek mozgáskorlátozottként is meg tudják állni a helyüket a környezetükben, a társadalomban.

Mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét, az iskolában - a tanuló állapotának megfelelően - biztosítani kell az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret, illetve az ehhez szükséges eszközöket (pl. lejtő, kapaszkodó).

2.4.2.2. Egyéb krónikus betegségben szenvedő tanuló

A krónikus betegségben szenvedő tanulóinkat segítjük élethelyzetükből adódó problémáik megoldásában. Azoknak a tanulóknak, akiknek szakorvosi javaslat speciális étrendet vagy egyéb meghatározott körülmények biztosítását javasolja, a megfelelő segítséget megadjuk. Megfelelő pedagógiai módszerekkel, tapintattal segítjük tartósan beteg tanulóink integrálódását a közösségbe, a tanulói közösség részéről pedig a befogadást, a segítőkészséget.

2.4.3. Felnőttoktatás

A felnőttoktatásban kiemelt fontosságú feladatunk a tanulók önbizalmának, kitartásának, helyes tanulási módszereinek fejlesztése és így a lemorzsolódások számának csökkentése. Ezt a célt szolgálja egyes tantárgyak csoportbontásban való tanítása és a konzultációs foglalkozások szervezése is

A pedagógusok továbbképzése is szükséges, hogy módszertani eszköztárunk növelésével a probléma- és konfliktuskezelő képességük fejlesztésével kezelni tudják a beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulókat.

A pedagógus kérje szakemberek (iskolapszichológus) segítségét azokban az esetekben, amelyek számára valamilyen szempontból nehézségeket okoznak. Ezek a konzultációk a pedagógusok pszichológiai továbbképzésének speciális, személyre szabott módszerei, amelyekben azokat a gyakorlati technikákat, módszereket ismertetik meg, amelyek alkalmazására a pedagógiai gyakorlatban az igény felmerült.

2.5. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

2.5.1. A tanulók képességének kibontakoztatása

Az ember egyéniségének, személyiségének, biológiai-testi felépítésének, lelkialkatának a kialakulása az öröklődés és a környezeti hatások eredménye. Amikor valaki tizennégy éves korában az iskolánkba kerül, már alapvető hatások érték, olyan hatások, amelyek megváltoztatására nincs lehetőség. Ilyenek a szülői ház, a család hatása (a gyereknevelés alatt érvényesített értékek, pl. a tanulás megbecsülése, a munka szeretete), valamint a szűkebb és tágabb környezet (elsősorban az iskola és környezete). A fentiek alapján a középiskolába kerülő tanulók összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez megmutatkozik az eltérő neveltségi szintben, magatartásformákban, az elsajátított ismeretek mennyiségében és minőségében. Legtöbbjük még nem ébredt rá arra, hogy milyen képességei vannak, mihez van tehetsége.

2.5.2. Tehetségfejlesztés

A tehetség általában sokirányú érdeklődésben nyilvánul meg. A tehetséges tanuló viselkedése gyakran eltér az átlagostól. Máskor úgy nyilvánul meg, hogy egy-egy területre korlátozódik, más területeket pedig teljesen elhanyagol. Ennek a felismerése (már akkor is, amikor a teljesítményben még nem mutatkozik meg) a nevelőtestület kötelessége, minden tanár egyéni felelőssége. Mind a családnak, mind az iskolának ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetséget sejtet.

Néhány mutató: ismeretszerzésükre jellemző, hogy gyorsan felismerik az ok-okozati viszonyokat; jó megfigyelők; megpróbálják a bonyolult dolgokat megérteni; kritikusan, függetlenül gondolkodnak; az őket érdeklő kérdésekkel nagyon elmélyülten foglalkoznak; tökéletességre törekednek; szívesen dolgoznak önállóan; kreatívak, a probléma felvetésekor sok ötletet adnak; nem értékelik a sablonos megoldásokat; szociális viselkedésük is eltér az átlagtól; nem tartanak mindenáron a többséggel, nem félnek attól, hogy mások legyenek, mint a többiek; egyéniségek, individualisták, mennek a maguk útján; nem fogadnak el tekintélyalapon véleményt; felelősséget tudnak vállalni, tervezésben és szervezésben megbízhatóak stb. A tehetség típusai: intellektuális, művészi, pszichomotoros (sport, tánc, kézügyesség) és szociális (vezetői) képesség.

A kiragadott tulajdonságok mellett figyelembe kell vennünk azt is, hogy a tehetségek teljesítménye nem mindig jó, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt az iskolai munkában. Ezért a környezet segítsége nélkülözhetetlen.

2.5.3. Feladataink a képesség kibontakoztatásában, a tehetségfejlesztésben

A tehetség kibontakoztatásának környezeti feltételei között – a család mellett – az iskola a legfontosabb.

- ◆ Nevelésünk és oktatásunk egyik fontos célja az, hogy a tanulók megtalálják azt, amihez tehetségük van. Arra kell törekednünk, hogy csökkentjük vagy megszüntessük a tehetség kibontakozását akadályozó tényezőket. Olyan értékrendet kell közvetítenünk a diákoknak, amely azt sugallja, hogy a bennük lévő képességek csak aktív tevékenység során, munkával, gyakorlással fejleszthetők ki.
- ◆ Minden tanulót hozzá kell segítenünk ahhoz, hogy saját lehetőségeinek maximumát érje el életkorának és személyi előfeltételeinek megfelelő ütemben.
- ◆ Az ismeretek megtanítása során a legkorszerűbb tudásanyag átadására és a kor követelményeinek megfelelő képességek kialakítására kell törekednünk.
- ◆ Iskolánk felelőssége éppen az, hogy felismerje és gondozza a tehetséget, megfelelő pályát biztosítson a kibontakozáshoz, elhárítsa azokat a hátrányokat, amelyek gátolják a tehetség kibontakozását.
- ◆ Az osztályfőnöki programnak az önismeret, a személyiségfejlesztés, a kommunikációs képességek fejlesztése, valamint a tanulás tanítása köré kell szerveződni. A legfontosabb a tanulók személyiségének megismerése. Az ismeretek birtokában tervezhetjük és szervezhetjük meg a hatékony képességfejlesztést és tehetséggondozást.
- ◆ A tehetségfejlesztés a szakmai oktató munka része is. Ugyanakkor nem elegendő hozzá a jó színvonalú hagyományos oktatás, differenciált, speciális és egyéni foglalkozást igényel.
A tehetséggondozó tanárnak szakmailag, pedagógiaileg, pszichológiailag rendkívüli felkészültséggel kell rendelkeznie: Ismernie kell a tehetséges diák természetét és igényeit, naprakésznek kell lennie az oktatás új fejleményeinek és a kutatás legújabb eredményeinek területén. Elengedhetetlen a pszichológiai fejlődés, valamint a tanított tárgy átlagon felüli ismerete. Alkalmaznia kell a különleges oktatási módszereket, jártasnak kell lennie az irányításban és vitavezetésben.
- ◆ Nagyon fontos a tehetségeknél a kreativitás fejlesztése (az önálló, új és értékes produktumok létrehozása), vagyis a kreatív emberre jellemző divergens gondolkodás (eredetiség, többféle helyes válaszadásra, megoldásra való képesség) és a flexibilitás (szellemi rugalmasság, nézőpont, szempontváltás képessége) fejlesztése.
- ◆ A tehetséggondozónak a legtöbb és legnehezebb feladata a feladatalkötelezettségben van (motiváló tényezők: kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

- ◆ A pedagógusok segítsége nélkülözhetetlen a tehetségek iskolai, szociális beilleszkedéséhez.
- ◆ A környezet segítsége is nélkülözhetetlen a tehetséges tanuló érzelmi biztonságának megteremtésében.

2.5.4. A képességfejlesztés és tehetségfejlesztés formái

A képességfejlesztés, a tehetségfejlesztés részben a tanórákon, részben azokon kívül valósul meg. Iskolánkban a képességfejlesztésnek, tehetségfejlesztésnek az alábbi formáit preferáljuk.

Tanórán:

- ◆ A 9. osztályokban a humán- és természettudományok, az idegen nyelv és a sport területén tájékozódunk a képességeikről. Ennek módszerei: egyéni elbeszélgetés, felmérés, feladatmegoldások. A tanítási órán ezt legkönnyebben egyéni feladatok adásával oldjuk meg.

Az egyedül végzett munka során az osztály tagjai egymástól függetlenül dolgoznak. Hamar kiderül, hogy egyesek még csak az instrukciót próbálják értelmezni, míg mások már el is készültek a feladatmegoldással.

Az egyéni munka másik gyakran alkalmazott módja a rétegmunka. Az osztály tanulóit képességeik szerint csoportokba osztjuk, s ennek megfelelően kapnak nehéz, közepes vagy könnyű, egyénileg megoldható feladatot. Ennél a módszernél fontos, hogy a feladat egyszerre legyen megoldható és fejlesztő. Figyelembe vesszük a diszlexiás, diszgráfiás és diszcalculiás tanulók egyéni képességeit és a fejlesztendő feladatokat. Azokban az osztályokban, amelyben sajátos nevelési igényű tanulók járnak, szükséges az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.

A differenciált egyéni tanulás formái akkor hatékonyak, ha biztosítják mindenki számára az előrelépés lehetőségét önmagukhoz képest.

- ◆ A csoportmunkát a differenciálás, az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő fejlesztés érdekében alkalmazzuk. A jól szervezett csoportmunka mind az egyes tanulóra, mind az osztályra pozitív hatással van. A tanulók megtanulnak figyelni, hallgatni egymásra, vitatkozni egymással, élményeket szereznek, fontos tapasztalatokat gyűjtenek önmagukról.
- ◆ A tanulók szintjének, sajátosságainak leginkább a szimultán tanulás-szervezés felel meg. Miközben az osztály frontálisan tanul, az olyan diákok, akiknek ez a közös szint már biztosan nem megfelelő, teljesen egyénre szabott munkában dolgoznak.

- ◆ A tehetséges tanulók képességei kiselőadásokkal is jól fejleszthetők. Ezt elsősorban a kutató tevékenység, az élményszerű ismeretszerzési forma biztosítja.
- ◆ A képességfejlesztés egyik igen hathatós formája a vita, amely az ismeretek elsajátításán túl fejleszti a gondolkodást és a kommunikációs készséget. Segítségével tartós problémamegoldó képesség kialakítása, attitűdök formálása, személyközi kapcsolatok, a közösség fejlesztése érhető el.

Tanórán kívül

- ◆ A tanulók képességfejlesztésének, a tehetséggondozásnak egyik jelentős terepe a tantárgyakhoz kapcsolódó szakkör, ahol a tanár és a tanulók kooperatív tevékenysége kapcsán a plusz tananyag aktív feldolgozása, magas szintű elsajátítása, a tanulók önálló tanulásra való képességének fejlesztése, kognitív önszabályozása, a tanulási motivációnak magas szinten szerveződő önszabályozása válik lehetővé.
- ◆ Szorgalmazzuk tanulóink részvételét a tanulmányi versenyeken iskolai szinttől az országosig. A diákok sokirányú fejlesztésének folyamatával elősegítjük tanulóink továbbtanulási esélyeit. A tanulmányi versenyek egyben motiváló szerepet is játszanak a tanulóknak lévő értékek kibontakoztatásában. Sokan ezeken a versenyeken szembesülnek valós körülmények között képességeikkel, tudásukkal, összehasonlítva a realitásokkal és mások teljesítményével. A versenyeken megerősítésre vagy cáfolatra találnak az egyéni ambíciók is. A versenyekre való felkészülés érdekében egyéni (1-3 fős) foglalkozásokat szervezünk –diákjaink számára.
- ◆ A tehetséges tanulók lehetőséget kapnak, hogy az iskolánapi rendezvényeken szerepeljenek.
- ◆ Elsősorban a kiemelkedő képességű tanulók vesznek részt külföldi gyakorlatokon.
- ◆ A képességfejlesztés minél magasabb fokon történő megvalósításához tanulóink igénybe vehetik az iskolai könyvtár, médiatár, oktatástechnikai bázis, nyelvi labor, szertárak szolgáltatásait. Az önközvetítő információhordozók a legfontosabb eszközei a képességfejlesztésnek, különös tekintettel a tehetséges tanulókra.
- ◆ Sportolóink is rendre bizonyítják, hogy tehetségesek (városi, megyei és országos versenyeken), ezért szorgalmazzuk, hogy minél több tanuló vegyen részt az iskolai sportkör munkájában, hogy kibontakoztathassák képességeiket.
- ◆ A tehetségfejlesztést szolgálják a hagyományos diákkörök is, pl. színjátszó kör, alkalmi rendezvényhez kapcsolódó diákcsoportok.

- ◆ A fentiekén kívül szorgalmazzuk, hogy tanulóink részt vegyenek kulturális és sportversenyeken, bemutatókon, műveltségi vetélkedőkön.
- ◆ Hasznos kiegészítői a képességfejlesztésnek, a tehetséggondozásnak a szabadidős foglalkozások, így tanulmányi kirándulások, csoportos színház és múzeumlátogatások.

2.5.5. Összességében a végzett tanulóinktól a következőket várjuk el:

- ◆ Stabil alapismeretekkel, jó tanulási módszerekkel rendelkezzenek, a változásokkal szemben pozitív beállítottságúak legyenek;
- ◆ Képesek legyenek a szükséges információk megszerzésére, kezelésére és feldolgozására;
- ◆ Képesek legyenek önálló problémamegoldásra;
- ◆ Kellő önfegyelemmel és önismerettel rendelkezzenek;
- ◆ Legyen kialakított saját, a társadalmi normákhoz igazodó értékrendszerük, ismerjék a társadalmi együttélés szabályait;
- ◆ Legyenek önálló életvitelre képesek;
- ◆ Tudjanak, akarjanak és szeressenek dolgozni, alkotni
- ◆ Megfelelő szinten kommunikáljanak idegen nyelven, használják az internet adta szolgáltatásokat;
- ◆ Legyenek nyitottak más kultúrákra és szokásrendszerekre;
- ◆ Testi adottságaiknak megfelelő képességekkel rendelkezzenek.

A tehetség és képesség kibontakoztatását segítő nem kötelező tanórai foglalkozásokat a Köznevelési Törvény 52.§ (7) és (10) bekezdés, valamint az 53.§ (10) bekezdés alapján határoztuk meg és az iskola helyi tantervében található meg.

2.6. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A terület jogi szabályozását a Köznevelési törvény előírásait figyelembe véve 1997. évi XXXI. törvény és végrehajtási rendeletei szabályozzák.

A törvény a gyermek (születéstől 14 éves korig) a fiatalkorú (14-18 év) fiatal felnőtt (18-24 év) kategóriákat határozza meg.

A fiatalkorúak törvényes védelmével lehet és kell foglalkozni. A törvény alapelvei világosak, pontosan meghatározzák a gyermekvédelem rendszerét, az állam, az intézmények, a feladattal foglalkozó személyek szakmai feladatait működési feltételeit.

Az alapelvek szelleméből következők:

- A gyermek nevelésére elsősorban a családja jogosult és köteles, amelyhez segítséget nyújt az állam, az önkormányzat, annak hivatalai és intézményei.

- A rászoruló gyermek gondozásához, neveléséhez és társadalmi beilleszkedéséhez komplex, célzott, differenciált ellátást kell biztosítani súlyozott szerepet biztosítva az önkormányzatok számára.

A célok megvalósítása érdekében a törvény összefoglalja a gyermekek alapvető jogait és e jogok érvényesítésének garanciáit, a tanuló védelmét biztosító, pénzben és természetben nyújtott, a személyes gondoskodást nyújtó alap- és szakellátások egyes formáit. E jogosultságok feltételeit, az ellátások finanszírozásának elveit és intézményrendszerét. A gyermekvédelmi gondoskodás, mint hatósági kötelezés egyes formáit, fő szabályait és a gyámügyi igazgatás szervezetét.

A gyermekek védelmének rendszerében fontos feladatot látnak el az egészségügyi és szociális intézmények (házi- és iskolaorvosi védőnői, családsegítő szolgálat) a nevelési- oktatási intézmények, a rendőrség, az ügyészség, stb. A felsorolt intézmények eredményes együttműködése az ifjúságvédelem egyik legfontosabb feltétele.

A törvény alkotói a gyermek- és ifjúságvédelem valamennyi területén a prevencióra helyezik a hangsúlyt.

Az iskola a gyermek- és ifjúságvédelem egyik legfontosabb színtere, az első és legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyerek minden problémája (éhsége, kék foltjai, agresszivitása, szorongása, formálódó nemisége stb.) itt érzékelhető először.

Így az oktatási intézmények feladata, hogy

- felismerjék a problémát,
- keressék az okokat,
- nyújtsanak segítséget,
- jelezzenek az illetékes szakembereknek.

Az a cél, hogy az iskolai ifjúságvédelem munkáján keresztül a problémákat minél hamarabb felismerjék, hatékonyan kezeljék, megelőzve súlyosabbá válásukat.

A gyermek- és ifjúságvédelem szorosan kapcsolódik a nevelési-oktatási intézmények pedagógiai tevékenységéhez.

Ezért a pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek és ifjú részére biztosítsa:

- a fejlődéshez szükséges feltételeket,
- lehetőségeket a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához,
- a segítséget, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak,
- illetve ifjúként önhibájából vagy véltlenül bármilyen társadalmi veszélyforrás hatása alá került, ne kerüljön végletesen hátrányos, kizáró helyzetbe.

Az iskolai ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően az igazgató és a tagintézmény vezetője felel. E tevékenységet az ifjúságvédelmi felelős hangolja össze.

A pálya jellegéből adódóan megfogalmazódnak a pedagógusok számára is gyermek- és ifjúságvédelmi kötelezettségek.

- Közre kell működni az ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- Segíteni kell a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő tanuló felzárkóztatását.
- Észlelnie kell, ha a tanuló tanulmányi eredménye látszólag indoktalanul leromlik. Illik felfigyelnie a családban jelentkező problémákra (pl. a szülők gazdasági helyzetének, vagy családi életének romlása).
- Észre kell vennie a társadalmi veszélyhelyzetbe kerülés (alkohol, drog, dohányzás, kóros lelki folyamatok stb.) jeleit.
- Jeleznie kell a felismert problémákat az iskolai ifjúságvédelmi felelősnek.

E feladatok külön hangsúlyt kapnak osztályfőnöki megbízás esetében.

A pedagógusok ifjúságvédelmi feladatait munkaköri leírásuk is tartalmazza.

Társadalmi veszélyforrások:

- alkohol;
- drog;
- dohányzás;
- öngyilkosság;
- korai és nem biztonságos párkapcsolat;
- szerencsejáték;
- hatalom;
- a kisebbek terrorizálása;
- teenagerprostitúció;
- gyermekbűnözés,
- a média és a videojátékok káros hatásai.

Ami ezekben közös: veszélyes mértékben hozzá lehet szokni bármelyikhez vagy egyszerre többhöz is.

Felmerül a kérdés, mit tehetünk ellene:

- Lehetőségünk van a megelőzésre (prevencióra);
- Lehetőségünk van a „közbelépésre”, a család, a védőnő és az iskolaorvos közreműködésével;
- Végül pedig mindegyik gyógyítható, azonban ez már kevesebb sikerrel kecsegtet. Minél jobban „elmerül” valaki, annál nehezebb segíteni neki.

A tanárok igen fontos szerepet tölthetnek be az iskoláskorúak irányításában. Fegyelmezett világával az iskola megnyugtató orientáló „sziget” lehet a vészhelyzeti, káoszban tűnő információözönben.

A pedagógus érzelmi támasza lehet azoknak a tanulóknak, akikkel már korábban sikeres közelebbi kapcsolatot épített ki.

Az idősebb iskoláskorú gyermekeknél legalább olyan fontos a tájékoztatás kérdése, mint a felnőtteknél.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szakkörök, érdeklődési körök). Fontos feladatunk ezek bővítése a tanulók érdeklődésének, igényeinek figyelembevételével;
- a tanulók szociális helyzetének javítása (pl. segély). Az Eötvös-iskolai Alapítvány, GASZTRO-KER Alapítvány, Kossuth Iskola Alapítvány, Gregus Alapítvány, Vasas Kisinás Alapítvány is támogatja a rászorulókat (pl. tankönyv vásárlás támogatása),
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról,
- tanulásmódszertan órák a 9. évfolyamon;
- az Útravaló Programban való részvétel, a mentorok támogató közreműködése.

2.7. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Az ismeret és a képesség egymásba integrálódik. Egyik a másiktól elválaszthatatlan. A cél az ismeretek birtokában és gyakorlásával az alap- és további képességek kifejlesztése, kibontakoztatása.

Tudni kell:

- hogyan kell elsajátítaniuk a tananyagot,
- hogyan kell megoldaniuk a feladatokat és
- hogyan fogalmazzák meg írásban munkáikat.

A tanuláshoz való viszony, a későbbi önképzésre való igény, annak módja és jellege azoktól a magatartási formáktól és szokásoktól függ, amelyeket az egyén az iskolaidő alatt szerzett és gyakorolt be. Csak aki megtanulta, hogyan kell ta-

nulni, képes arra, hogy a célul kitűzött alapvető ismereteket és betekintést átvi-
gye új tanulmányi témákra.

A pedagógus alapvető feladata, hogy nevelő és oktató tevékenysége során figye-
lembe vegye a gyermek, tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének üte-
mét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát, segítse a gyer-
mek, tanuló képességének, tehetségének kibontakozását, illetve bármilyen oknál
fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkózását tanuló társaihoz.

Nagyon fontos, felelősségteljes feladat hárul az osztályfőnökre, az osztályban
tanító tanárookra és az ifjúságvédelmi felelősre, hogy feltárják az osztályba járó
tanulók közül kik azok, akik kudarcnak vannak kitéve a tanulásban. A felmérés
során ki kell annak is derülnie, hogy ennek mi az oka:

- otthoni, szociális helyzet,
- a szorgalom hiánya,
- a céltudatosság hiánya,
- képességbeli hiányosság,
- nem megfelelő tanulási módszer,
- az előképzettség hiányossága stb.

A felzárkóztatás módszerét csak ennek megállapítása után lehet meghatározni.
Tudni kell, hogy a tanulási nehézségek csak nagyon ritkán vezethetők vissza
egyetlenegy okra.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók
felzárkóztatásában jelentős szerepe van a nevelők és tanulók, valamint a tanulók
egymás közötti személyes kapcsolatának. A szaktanár a szakértői vélemények
alapján segíti a sajátos nevelési igényű tanulók felzárkózását, rendszeresen kon-
zultál a gyógypedagógussal.

Szorgalmas, segítőkész tanulók, sokat tudnak lendíteni gyenge társaikon, ha
együtt tanulnak (tanulópárok). Erre a jövőben jobban kellene figyelni, támasz-
kodni a szaktanároknak.

Minden tanár feladata, hogy a tanórai tanulás megszervezésénél vegye figye-
lembe az egyéni képességeket, a részképesség-zavarokat, és módszereit az osz-
tály képességeihez igazítsa.

Fejlesztőpedagógiai tevékenységünk fő célja a tanulói részképesség-zavarok
minimálisra csökkentése.

Szintén fontos feladat, hogy diákjainkat ne csak a 9. osztályban figyeljük. Ve-
gyük észre, ha tanulóink közül valaki tanulmányi munkájában, magatartásában
negatív irányba változik. Járjunk utána, hogy ennek mi az oka, hogyan lehetne
visszafordítani a folyamatot.

A 9. évfolyamos osztályokban minden tanulónál fel kell mérni:

- az olvasási,
- az írási és
- a szövegértési készséget.

Időben szűrjük ki a funkcionálisan analfabéta tanulókat. Nekik szervezzünk felzárkóztató foglalkozásokat, tanítsuk meg, hogyan kell helyesen tanulni. Nagyon fontos a „többszornás” tanulás. Minél több „csatorna” vesz részt már az információ befogadásában, és „belsőleg” minél alaposabban feldolgozásra kerül az adott témakör, annál tartósabb alapok képződnek az anyag megjegyzéséhez. A tanítás során tanúsított aktív együttműködés csökkenti az otthoni munka időtartamát. Ha egyszer valamit megtanultak délelőtt, azt délután már nem kell újból átvenni, „csak” ismételni. A tapasztalatokon alapuló szabályok a következőképpen szólnak:

- ismétlés egy pár óra elteltével,
- ismétlés egy nap múlva,
- ismétlés egy hét múlva,
- ismétlés egy hónap múlva,
- ismétlés egy félév múlva.

A legfontosabb munkaformák a következők:

- rendezés,
- csoportosítás,
- egyszerűsítés,
- strukturálás,
- osztályozás,
- kategorizálás,
- hierarchia megállapítás.

A szünet nélküli tanulás nem vezet időnyeréshez, sőt idővesztést okoz, ugyanis az agynak is szüksége van egy olyan pihenési fázisra, amikor „megemésztheti” a befogadott információkat.

Azok felzárkóztatását is segítenünk kell, akiknek hiányosságai az általános iskolai tananyag nem megfelelő elsajátításából adódik.

Az osztályfőnökök és az ifjúságvédelmi felelős feladata, hogy családlátogatások alkalmával felmérje az osztályban tanuló gyermekek otthoni, szociális helyzetét. A szociálisan rászorulókat az iskola a lehetőségekhez mérten támogassa az alapítvány segítségével, hogy a tankönyvekhez és a szükséges felszerelésekhez a tanulók hozzájuthassanak. Továbbtanulásukat az osztályfőnök, szaktanárok, ill. az ifjúságvédelmi felelős segíti, irányítja.

Családlátogatások, szülői értekezletek alkalmával segítsük a szülőket, a családokat nevelési, életvezetési gondjaik megoldásában, tájékoztassuk őket az önkormányzatok által nyújtott lehetőségekről, pályázati forrásokhoz való hozzájutás módjáról.

Az ifjúságvédelmi felelőssel együtt az iskola szoros kapcsolatot építsen ki a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek, valamint, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő felkészítése időben megvalósuljon.

Az ifjúságvédelmi felelős feladata:

- felmérni a veszélyeztetett tanuló helyzetét;
- egyénre szabottan megoldást találni a helyzet enyhítésére a gyermekjóléti szolgálat, az osztályfőnök és az osztályban tanító tanárok segítségével;
- nyilvántartani és figyelemmel kísérni a sajátos nevelési igényű tanulókat;
- kapcsolatot fenntartani a sajátos nevelési igényű tanulók szüleivel, a szakértői és rehabilitációs bizottsággal, a nevelési tanácsadóval, a gyógypedagógussal.
- ellenőrizni a sajátos nevelési igényű tanulóval kapcsolatban a szakértői bizottság vagy a nevelési tanácsadó által kiadott szakértői vélemények megvalósulását.

Az osztályfőnököknek fontos szerepe van abban is, hogy az osztályban a tanulás fontosságának szellemét elhítsék. Neveljék tanulóikat felelősségteljes munkára, ami az ő esetükben jelenleg a tanulás. Ösztönözzék arra, hogy képességeiknek megfelelően minél többet hozzanak ki magukból, segítsék társaikat. Ne csak jogukat, hanem kötelességeiket is érezzék magukénak.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő foglalkozásokat a Köznevelési Törvény 52.§ (10) bekezdése és az 53.§ alapján határoztuk meg és az iskola helyi tantervében található meg.

A felnőttoktatást elsősorban azok számára szervezzük, akik valamilyen oknál fogva nem tudtak továbbtanulni vagy a szakmai vizsga után munkába álltak, ezért most a munka melletti tanulást választják. Ők a folyamatos tanulásból kiestek vagy korábban is tanulási nehézségekkel küszködtek. Törekszünk arra, hogy a tananyag kiválasztása és a tanítás módszere olyan legyen, hogy a szerényebb képességű tanulók is teljesíteni tudják a minimum követelményeket. Ezt segítik elő a csoportbontások és a konzultációs foglalkozások.

2.8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Feladatunk segíteni minden hátrányos helyzetű – de különösen a szociális hátrányban lévő – tanulót képességeinek kibontakoztatásában.

Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához. Ilyenek:

a) családi mikrokörnyezet:

- a család gazdasági helyzetéből adódó lakásviszonyok,
- a túlságosan alacsony egy főre eső jövedelem,
- a kulturális helyzet (a szülők alacsony iskolázottsága, a kultúra megbecsülésének hiánya, a(z) (ön)művelődés lebecsülése ...)
- családi hagyományok (hagyományokon alapuló kapcsolatok a családon belül és kívül, vallási, erkölcsi, szociális hagyományok, nevelési hagyományok ...)
- a család élete, a családtagok magatartása (kevés közös élmény a szülőkkel, helytelen nevelési módszerek, a gyermek nem megfelelő helyzete a családban, a szülők kifogásolható erkölcsi magatartása, az iskola munkájának lebecsülése, közömbösség vele szemben, rendezetlen életmód ...)

b) családi házon kívüli környezet:

- az utca, lakóövezet negatív hatásai
- helytelen viszony, kapcsolat kifogásolható magatartású, erkölcsű gyermekcsoportokkal, felnőttekkel.

c) iskolai környezetben

- az oktatási intézmény hiányos tárgyi, személyi ellátottsága,
- az iskolába naponta távolról való bejárás,
- a tanítás hatékonyságának alacsony színvonala,
- helytelen nevelői magatartás,
- rossz tanár-diák viszony,
- a tanulók értékelésének, minősítésének merev módszerei,
- a tanulók nem megfelelő helyzete a különböző közösségekben.

A közoktatási törvény alapján a pedagógiai programban csak a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet kell megtervezni, de itt kell megtervezni az átmenetileg hátrányos helyzetű tanulók hátránykompenzációs programját is.

A hátrányok számbavétele után – amit osztályonként adatlapon regisztrálunk – következik az éves szakaszos ütemterv elkészítése, majd pedig annak a meghatározása, hogy:

- a tanulók egyes képességeinek kibontakozását milyen tényezők gátolják leginkább,
- mihez viszonyítva, milyen mértékben vannak lemaradva,
- milyen módon segíthet az iskola a hátrány enyhítésében (tevékenységformák meghatározása).

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók képességkibontakoztató felkészítéséről és integrációs neveléséről a Pedagógiai program külön fejezete foglalkozik.

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- Felzárkóztató ill. tehetséggondozó programok szervezése igény szerint
- Önismereti csoportok létrehozása (működtetése)
- Drog- és bűnmegelőzési programok
- Mentálhigiénés programok
- Pályaorientációs tevékenység
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, foglalkozásokon, értesítés formájában
- Helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése
- Motiválás arra, hogy a gyermek kollégiumi, tanulószobai vagy napközis ellátásban részesüljön az önkormányzatoknál igénybe vehető rendszeres vagy rendkívüli pénzbeli támogatás igénybe vételével
- A szociálisan rászoruló tanulók támogatása érdekében - a tankönyvtámogatási keretből és egyéb forrásokból - egyre inkább bővítjük a könyvtárból kölcsönözhető tankönyvek számát.
- Kihasználjuk az intézmény mellett működő iskolai alapítványok szociális segélyezési lehetőségeit.
- Táborozási hozzájárulások az iskolai alapítványok lehetőségei szerint
- Pályázatok figyelése, melyekről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket
- Az intézményi kereteket meghaladó esetekben kérjük a gyermekjóléti szolgálat, a nevelési tanácsadó és egyéb szervezetek, szakemberek segítségét.
- Felhívjuk a felnőttoktatás tanulóinak figyelmét azokra a lehetőségekre, amelyek révén a térítési díjat, tandíjat csökkenthetik.

2.9. A szülő, tanuló, iskolai és kollégiumi pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskola mint nevelő-oktató intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít és figyelembe veszi a szülői érdekeket. Az iskolai nevelés, a tanulói személyiség harmonikus fejlesztésének elenged-

hetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógusközösség koordinált, aktív együttműködése.

Ezen együttműködés alapja a tanuló iránt érzett közös nevelési felelősség, feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség.

Az együttműködés formái

1. A szülők részéről:

A szülők részéről nevelőmunkánk segítségéhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- ◆ őszinte véleménynyilvánítást;
- ◆ együttműködő magatartást;
- ◆ a felmerülő problémák őszinte megbeszélését és közös megoldását;
- ◆ érdeklődő – segítő hozzáállást;
- ◆ aktív részvételt az iskolai rendezvényeken;
- ◆ szponzori támogatást a lehetőségek figyelembevételével

2. Az iskola részéről:

a) A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az igazgató, a tagintézmény-vezető és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- ◆ az igazgató, a tagintézmény-vezető és a szülői munkaközösség ülésein;
- ◆ az osztályfőnökök a szülői értekezleteken.

b) Szülői értekezleteket tartunk, melynek feladata:

- ◆ a szülők és pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása;
- ◆ a szülők tájékoztatása:
 - az osztály tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről;
 - gyermeke tanulmányi előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról;
 - az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról;
 - a szaktanárok értékelő munkájáról;
 - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről.
- ◆ a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskolavezetés felé.

c) A fogadó óra elsődleges célja a tanulók egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.

3. A tanulókat az iskola életéről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat patronáló tanára és az osztályfőnökök tájékoztatják:
- ◆ az igazgató, a tagintézmény-vezető a diákközgyűlésen és az iskolagyűlésen;
 - ◆ a diákönkormányzat patronáló tanára a diákönkormányzat vezetőségének ülésén;
 - ◆ az osztályfőnökök az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és szüleit tanulmányi előmeneteléről az ellenőrző könyv útján a szaktanárok tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

Az iskolánkban szervezett felnőttoktatásba csak nagykorú személyek kapcsolódhatnak be, ezért a tanulók és a pedagógusok együttműködésének elősegítésére minden tanévben osztályonként két osztályértekezletet szervezünk, amelyeken a tanulók, az osztályban tanító pedagógusok és az intézmény vezetői vesznek részt.

3. Az iskola és a szülők kapcsolatának fórumai

Szülői értekezlet

Félévenként egy szülői értekezletet tartunk, rendkívüli szülői értekezletet indokolt esetben hívunk össze. A szülői értekezletek témája a tanulmányi munka, a magatartás és szorgalom értékelése, a közösséget érintő problémák megvitatása és egyéb aktuális feladatok megbeszélése.

Fogadóóra

Évenként legalább kettőt szervezünk, de a szülő munkaidőben előzetes megbeszélés szerint, vagy a kijelölt fogadóóráján keresheti a szaktanárt, az osztályfőnököt vagy az iskolavezetés bármelyik tagját.

Írásbeli tájékoztatás

A szülőket az ellenőrző útján tájékoztatjuk gyermekük tanulmányi eredményeiről, az írásbeli büntetésről és a dicséretéről. A félévi és az év végi osztályzatok zárása előtt kb. egy hónappal értesítjük a szülőt, ha gyermeke valamelyik tárgyból elégtelenre áll, illetve osztályozóvizsgát kell tennie.

Egyéb fórumok

Minden év őszén két alkalommal „Nyitott kapuk” címmel meghirdetjük az általános iskolák végzős tanulói és szülei számára az iskolánkban folyó oktató munka bemutatását.

Indokolt esetben családlátogatást végzünk.

3.1. Az iskolaszék

Az iskolában a magasabb jogszabályokban előírtak szerint, az intézmény működésében érdekelt személyek és szervezetek együttműködésének előmozdítására, a nevelő-oktató munka segítésére, valamint az iskolahasználók érdekeinek jobb képviseléséért iskolaszék működik.

Az iskolaszék létszáma:	15 fő
a szülőket	4 fő
a nevelőtestületet	4 fő
az iskolai diákönkormányzatot	4 fő
a fenntartót	3 fő képviseli.

Az iskolaszék tagjainak megválasztása:

- a szülők képviselőit a szülők javaslatainak összegyűjtése után a szülői munkaközösség iskolai választmánya nyílt szavazással választja meg egyszerű többséggel;
- a nevelőtestület képviselőit a pedagógusok javaslatainak összegyűjtése után a tantestület döntése alapján nyílt vagy titkos szavazással választja meg;
- az iskolai diákönkormányzat képviselőit az IDB javaslata alapján delegálják.

Ha az iskolaszék szülői, nevelői, illetve diák képviselői helye megüresedik, az újabb választás előkészítéséért 30 napon belül az iskola igazgatója felelős. Az iskolaszék jogköreit a Köznevelési Törvény 60-61.§ fogalmazza meg. Az iskolaszék az iskola közösségeivel az iskolaszék teljes jogú tagjain és a meghívottakon keresztül tartja a kapcsolatot.

Az iskolaszék iskolai tagjai rendszeres időközönként (évente legalább egy alkalommal) kötelesek tájékoztatni az őket megválasztókat az iskolaszék tevékenységéről. A delegálók javaslatait a felvetést követő ülésen az iskolaszék elé kell tární. Az iskola életéről, az iskolai munkatervről az iskola igazgatója tájékoztatja az iskolaszéket évente legalább egy alkalommal. A tanítási év végén az igazgató beszámol a tanév oktató-nevelő munkájáról, ismerteti és értékeli az elért eredményeket.

Az iskolaszék működési szabályzatát az iskolai SZMSZ tartalmazza.

4. Integrációs és képesség-kibontakoztató pedagógiai rendszer szakiskolában és szakközépiskolában

4.1. Az alkalmazás feltételei

Felmérés szülői nyilatkozatok és a jegyző adatai alapján:

- szülők iskolai végzettsége- 8 általános,
 - kiegészítő családi pótlékot kap-e gyermeke után,
 - nyilatkozattételhez, személyes adatai kezeléséhez hozzájárul-e,
 - igényt tart-e a képesség kibontakoztató, illetve integrációs felkészítés rendszerében való részvételre.
- A felmérés összegzése után az iskola igazgatója mérlegeli a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet alapján a programokba még bevehető (az egyik kritériumnak meg nem felelő) tanulók létszámát és személyét (10 %)
 - Osztályonkénti, évfolyamonkénti, illetve iskolai szintű összegzés készül arányok kimutatásával.
 - Az intézmény vezetője az osztályba soroláskor – a speciális tanulási-, magatartási-, beilleszkedési problémák figyelembevételével – a felmérés adatait figyelembe veszi, a rendelet előírásainak megfelelően.

4.1.1. Integrációs stratégia

4.1.1.1. Helyzetelemzés

2008. július 1-től Hódmezővásárhelyen egy oktatási intézményben összevonva működnek az alábbi szakközépiskolák

- Eötvös József Szakközépiskola székhelyintézmény
 - Corvin Mátyás Szakközépiskola és Szakiskola tagintézmény
 - Gregus Máté Szakközépiskola és Szakiskola tagintézmény
 - Kalmár Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskola tagintézmény
- A tankötelesek kötelező felvételére kijelölt iskola a városban. A tanköteles életkor a betöltött 16 év, de a jelenleg 10. évfolyamon már olyanok tanulnak, akik a 18. életévükig tankötelesek lesznek.
 - **Összetett közoktatási intézményként az alábbi feladatokat látja el:**
 - Szakiskola, általánosan művelő képzés a 9-10-dik évfolyamon.
 - Speciális tantervű, sajátos nevelési igényű tanulók integrált képzése
 - Felzárkóztató képzés az általános iskolát be nem fejezett tanköteles tanulók számára

- Általánosan művelő képzés, szakközépiskola a 9-13. évfolyamon, felkészítés érettségi vizsgára, szakképzésbe vagy felsőfokú oktatásba való bekapcsolódásra.

16. életév utáni OKJ szerinti szakképzés 1/9és 2/10 évfolyamon.

10. évfolyam utáni szakképzés 1/11, 2/12, illetve 3/13 évfolyamon.

Érettségi utáni szakképzés 1/13, 2/14, illetve 3/15 évfolyamon.

Felsőfokú szakképzés I/13, II/14. évfolyamokon.

Felnőttoktatás:- szakközépiskola oktatás esti és levelező tagozaton,

Felkészítés második szakma megszerzésére, szakmai átképzés.

Iskolarendszeren kívüli felnőttképzés, átképzés, a munkaerő piac igényeihez igazodva

Személyi feltételek

A feladatok megvalósításához – a várható tanulócsoportok és tanulólétszám alakulását is figyelembe véve a személyi feltételek adottak. Az önkormányzat utazó gyógy-, illetve fejlesztő pedagógust biztosít az SNI-s gyermekek számára. Ezen kívül a tantestület továbbképzési tervében is szerepel a fejlesztő pedagógus és gyógypedagógus képzettség megszerzése. Több pedagógus vett részt az integrációs tevékenységet segítő képzéseken: projekt pedagógia, IPR.

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek szinten tartása vagy javítása az iskolafenntartó támogatásával, a kötött felhasználású normatívák célirányos felhasználásával, aktív pályázati tevékenységgel, a saját bevételek révén, valamint a szakképzési támogatás célirányos felhasználásával lehetséges.

4.1.1.2. Az integráció szempontjai

Célrendszer megfogalmazása (elvárható eredmények):

- Kreatív, a társadalmi szocializálódásra képes személyiségek nevelése.
- A nemzeti- és európai értékek megismertetése, elfogadtatása.
- A hátrányok csökkentése, a tehetséggondozás.
- A szakmai- és az általános műveltség iránti igény kialakítása.
- A felelősségtudat, a munka- és viselkedéskultúra fejlesztése.

- Az egészséges életmódra nevelés, a harmonikus élethez szükséges szokások kialakítása.
- Diákközpontúság.
- Nyitottság az újra, korszerűség.
- Az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulóink együttnevelését – oktatását megvalósítsuk.
- Önálló tanulásra szoktatás, érdeklődés fenntartása.
- Szociális hátrányok enyhítése, kulturális hiányosságok pótlása.
- Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása, a lemorzsolódás csökkentése, kiküszöbölése, tehetséggondozás komplex személyiségfejlesztő programok segítségével.
- Személyiségfejlesztés, közösségfejlesztés: a tanulók toleranciaképességének, a kisebbség és többség, a másság elfogadása gyakorlatának kialakítása, közéletiségre nevelés.
- Az iskola párbeszédet alakít ki a programban részt vevő szülőkkal, partnereivel.
- Kompetencia-alapú értékelési rendszer kidolgozása: szöveges értékelés
- A multikulturális tartalmak beépülnek a nevelés-oktatás helyi programjaiba, rendszerébe.
- Az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók számának növekedése.
- Növekedjen a továbbtanuló hátrányos helyzetű tanulók száma, ezen belül az érettségit adó továbbtanulási irányt választók aránya.
- Az intézmény pedagógus továbbképzési programja és éves terve kiemelten kezeli a képességfejlesztés és integrációs tevékenységhez szükséges pedagóguskészségek fejlesztésére irányuló szakmai továbbképzéseket:
 - Fejlesztő pedagógus képzése,
 - Projektoktatás és módszereinek elsajátítása, beillesztése
 - IPR alkalmazása

Ezek eredményeként:

- nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók száma,
- nő a továbbtanuló hátrányos helyzetű tanulók száma, ezen belül az érettségit adó továbbtanulási irányt választók aránya.

Beiskolázási terv

- Hosszútávon használható beiskolázási terv készül trend vizsgálat alapján (demográfiai adatok, beiskolázási terület nagysága, szakmák iránti igény). Tanulók szüleinek informálása.
- Pályaorientációs tevékenység megújítása:
 - Általános iskolás tanulók és szülei tájékoztatása
 - Szakmaválasztás előkészítése (cégek, vállalkozások látogatása)

Szervezetfejlesztési erőforrás és továbbképzési terv

Az **eszközerőforrások** feltérképezése a pedagógiai és a helyi tanterv felülvizsgálata kapcsán megtörtént, a hiányosságok pótlására eszközbeszerzési terv készült. A szükséges eszközök beszerzése, a minimálisan kötelező és meglévő eszközökön túl az elavultak pótlása, a tanulóbarát környezet biztosítása, az iskolai költségvetés és a pályázati források lehetőségeinek függvényében valósíthatóak meg. Pályázati forrásokból és a szakképzési támogatás célirányos felhasználásának segítségével ezek az eszközök rendelkezésünkre állnak.

Az intézmény **pedagógus továbbképzési programja** és éves terve kiemelten kezeli a képességfejlesztés és integrációs tevékenységhez szükséges pedagóguskészségek fejlesztésére irányuló szakmai továbbképzéseket:

- fejlesztő pedagógus,
- projektoktatás és annak módszereinek tanulmányozása,
- szakirodalom beszerzése folyamatosan
- Pedagógusok továbbképzése a különféle kompetencia területeken
- a módszertani megújulást célzó továbbképzések támogatása.

Az **intézmény integrációs önértékelésének** elkészítése évente, szükséges korrekció a tapasztalatok függvényében.

Adatszolgáltatás a fenntartó számára: a szükséges intézkedések meghozatalához statisztikai adatok, arányszámok, felmérések eredményeinek közlése, integrációs önértékelés elkészítése.

A szükséges korrekciók elkészítése (a jelentkező tapasztalatok igények alapján) folyamatos, ezek rögzítése az iskola egyéb dokumentumaiban.

4.1.1.3. Az iskolába való bekerülés előkészítése

Az általános iskolából a szakiskolába, szakközépiskolába való átmenet segítése

- Közös program az általános iskolákkal.

- célmeghatározás
- kapcsolattartás módja, a kapcsolattartás ütemezése,
- projekt-team alakítása
- Intézményünk különböző kommunikációs csatornák felhasználásával (általános iskolai szülői értekezletek, média, pályaaorientációs fórumok, bemutatók a partneriskolákban, a pedagógusok tájékoztatása „munkaértekezleten”, igazgatói értekezleten, stb.) a szülőknek felajánlja az iskola integrációs pedagógiai rendszere által nyújtott lehetőségeket.

Cél: az általános iskolák és intézményünk közötti szakmai együttműködés, az általános iskolában elkezdődött folyamatos és tervszerű fejlesztő munka folytatása intézményünkben is.

A kapcsolattartás módja:

Az iskola pedagógusai bemutató órákon vesznek részt az általános iskolákban. Konzultálnak a tanárokkal a várhatóan az iskolánkba kerülő gyermekekről, annak családjáról.

Meghívjuk az általános iskolák nyolcadik osztályosait iskolánk rendezvényeire, rendhagyó óráira, pályaaorientációs fórumaira, bemutató foglalkozásaira.

Felelős: iskolavezetémunkaközösség-vezetők

Helyzetelemzés:

A team összegzi a megszerzett információkat, a rendelkezésre álló vizsgálati anyagok, tapasztalatok, illetve a szülő igénye alapján, mely az osztályba sorolás alapját jelenti a jogszabályoknak megfelelően.

Vizsgálati anyag készül, amely az egyéni fejlesztési terv alapja lesz.

4.1.1.4. Heterogén osztályok kialakítása

A fenti összegzés után, a team javaslata alapján az igazgató dönt az adott osztályok kialakításáról, a technikai feltételek biztosításáról.

Felülvizsgálat, korrekció minden tanév kezdetén.

Felelős: igazgató, munkaközösség-vezetők, tanárok, osztályfőnökök

4.1.1.5. Társadalmi-szakmai környezettel való együttműködés

Együttműködő partnerek

A szülőkkel való együttműködés legváltozatosabb formáinak kialakítására törekszünk. Feladatunk, hogy felismertessük a szülőkkel azt, hogy kamasz-

korú gyermekeik nagy figyelmet igényelnek mind a szülőktől, mind a felnőtt társadalomtól. A szülői ház és az iskola szorosabb együttműködésével a tanulók személyisége gazdagodik, tanulmányi munkájuk is eredményesebb lehet.

	Együttműködés gyakorisága (találkozók stb.)	Dokumentáció
Szülők	<p>Szülői értekezlet és fogadó óra évi 6 alkalom (az iskola szakmai pedagógiai programjának integrációs rendszerének ismeretése).</p> <p>Személyre szóló írásos tájékoztató, a szülők egyetértési nyilatkozata</p> <p>A szöveges értékelés egyeztetése a HHH-s gyermekek szüleivel 3 havonta</p> <p>Családlátogatás szükség szerint</p> <p>Ifjúságvédelmi fogadó óra hetente 2 alkalom</p> <p>Pályaorientációs fórumok</p> <p>Családi nap</p> <p>Nyílt tanítási napok</p> <p>iskolai rendezvények: farsang, diákbál, ballagás, évnyitó, évzáró, kirándulás,</p>	<p>Jelenléti ív, naplóbejegyzés, meghívó, intézményi munkaterv, jelenléti ív aláírás</p> <p>feljegyzés</p> <p>feljegyzés</p> <p>foglalkozástervezet</p> <p>meghívó, fotók, videofelvétel</p>
Cigány kisebbségi önkormányzat	Egymás tájékoztatása a pályázati feltételekről, ösztöndíjakról -	Levél
Civil szervezetek	Tanulmányi munkával kapcsolatos, sport-, szabadidős-, életvitel-, életmód tevékenységekkel összefüggő rendezvények támogatása az iskola alapítványa által (folyamatos)	meghívó, tájékoztató (Alapító okirat rögzíti, külön megállapodás nem szükséges)

<p>Alapfokú oktatási in- tézsmények</p>	<p>pályaválasztási börze nyílt napok pályaválasztási tájékoztatók (8. o. szept. – dec.) pályaválasztási szülői értekezlet (7-8. o. dec. – jan.) Utánkövetés - megküldjük a 9. és 10. évfolyamos tanulók év végi eredmé- nyeit az általános iskoláknak A szü- lőkkel való együttműködés legváltoza- tosabb formáinak kialakítására törek- szünk. Feladatunk, hogy felismertessük a szülőkkel azt, hogy kamasz korú gyermekük nagy figyelmet igényelnek mind a szülőktől ,mind a felnőtt társa- dalomtól. A szülői ház és az iskola szo- rosabb együttműködésével a tanulók személyisége gazdagodik, tanulmányi munkájuk is eredményesebb lehet.</p> <p>Beiskolázás után a személyi anyag átvéte- le</p>	<p>Szóróanyag, meghívó, tájékoztató</p>
<p>Kagylóhéj Gyermekjő- léti szolgálat</p>	<p>Tájékoztatás az integrációs rendszerben résztevő tanulókról (tanév elején) Családgondozók és ifjúságvédelmi felelős közös családlátogatása (szükség szerint), konzultációk Jelzőrendszer működtetése</p>	<p>Telefon, levél, személyes találkozók</p> <p>feljegyzés</p>
<p>Pedagógiai szakmai és szakszolgá- latok</p>	<p>Logopédiai ellátás (folyamatos) Fejlesztés (folyamatos) Pszichológiai ellátás (szükség szerint) Családterápia (szükség szerint) Kapcsolat felvétele Szűcs Norberttel, a dél-alföldi integrációs felelőssel</p>	<p>Szakvélemény Munkanapló Feljegyzés Egyéni fejlődési napló</p>

4.2. A tanítást, tanulást segítő és értékelő eszközrendszer elemei

4.2.1. Kulcskompetenciákat fejlesztő programok

4.2.1.1. Az önálló tanulást segítő felkészítés

- A tanulási és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok
A programba kerülő tanulók képességeinek, viselkedésének, szociális helyzetének komplex elemzése a kiindulópont:

- osztályfőnök
- fejlesztő pedagógus
- adott szakvélemények alapján. (szept.-okt.-nov.)

Az első értékelő esetmegbeszélés után konkrét javaslatok kerülnek megfogalmazásra, melyek a napi munka során a tanárok számára irányadók a tanulóval kapcsolatban.

- Pl. • szükséges fejlesztő,
- logopédiai foglalkozások,
 - differenciált tanulásszervezés tanórákon,
 - tanulás-módszertani fejlesztés iránya,
 - kooperatív technikák alkalmazása
 - Életvezetési ismeretek és készségek
 - könyvtári foglalkozás
 - sikerélményt nyújtó tanórán kívüli foglalkozások
 - Sportfoglalkozások: kosárlabda, kézilabda, stb.

A folyamatos (3 havonkénti) értékelés során a kialakult foglalkozási rendszer – az újabb mérések, elemzések tapasztalatai alapján – korrigálásra kerülnek, a szülők kezdetől fogva követik, ismerik a gyermekre vonatkozó fejlesztési tervet, a felmerülő problémákat és a megoldási módokat.

A tanuló értékelése:

- szövegesen árnyalt
- ösztönző
- a tanulók teljesítményének értékelését korábbi teljesítményükhöz viszonyítva végzik a tanárok

4.2.1.2. Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

- Tantárgyi képességfejlesztő programok

- Csoportbontások: idegen nyelv, matematika, magyar nyelv, informatika
- Kétszintű érettségire való felkészítés a választott tárgyakból

- Információs és kommunikációs technológia alkalmazása a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon a differenciált tevékenységet is elősegítve,
- **OKI** által kiadott **kompetencia alapú feladatok** alkalmazása 9-13. évfolyamokon utazó **fejlesztő pedagógus** alkalmazása az **SNI-s** tanulók fejlesztésére
- Mindennapos testnevelés, mely közösségépítő, személyiségfejlesztő komplex hatásával szolgálja céljainkat,
- Az iskola kompetencia-fejlesztésre vonatkozó intézkedési tervének minden tanórára vonatkozó fejlesztési metodikája, tematikája,
- Egyéni fejlesztési terv alapján történő fejlesztés, szakértői vélemények alapján.

Felelős: tanárok, osztályfőnökök, fejlesztő pedagógusok, IPR-vezetőség

- A szakmai- és az általános műveltség iránti igény kialakítása
 - A 9-10. évfolyamon a tehetséges és kiemelkedően magas teljesítményt nyújtó tanulóinkat segítjük abban, hogy különbözeti vizsga letétele után a 11-12. évfolyamon folytassák tanulmányaikat, érettségizzenek le, vagy más, érdeklődésüknek, képességüknek megfelelő közép fokú intézményben folytassák tanulmányaikat.

- Közösségfejlesztő, közösségépítő programok

Színterei:

- Osztályközösségek programjai (kirándulások, klubdelutánok, stb.),
- Kulturális programok: színház, mozi, könyvtári órák, múzeumlátogatás,
- Üzemlátogatások
- Sportfoglalkozások: tömegsport, kosárlabda, foci, atlétika,
- iskolai kirándulások, táborok (több évfolyam keveredésével),
- az iskolai sportköri csoportok foglalkozásai:
- az iskola szakköreinek bemutatkozása,
- a tanulók szereplési lehetőségei:
 - tanulmányi és művészeti versenyek,
 - az iskolai és városi ünnepi megemlékezések,
 - (Iskolanap, karácsonyi műsor, márc. 15, okt. 23, tanévnyitó, tanévzáró, diáknapi, stb.),

Felelős: IPR vezetősége

- Mentálhigiénés programok
 - Önismereti foglalkozások révén, bővül a tanulók önismerete, fejlődik az önértékelése és a toleranciája, a másság elfogadása.
 - Alakuljon ki az egészséges életmód iránti igényük, fejlődjenek az egyéni higiéniai szokásaik.
 - Egészségnap, sportnap, osztályfőnöki órák keretében meghívott előadók előadásai, filmvetítések, drogprevenciós órák fontos részét képezik iskolánk pedagógiai programjának. Ezeknek fő célja, hogy az önértékelési zavarokkal küzdő serdülők ne a drogan és az alkoholban keressenek megoldást problémáikra. Ezeken a rendezvényeken a szülők is bekapcsolódhatnak a programokba)
 - Életvezetési ismeretek és készségek - Rendhagyó órák keretében különböző témakörben

Felelős: ifjúságvédelmi felelős, drogkoordinátor

- Mentori rendszer működtetése

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében az osztályfőnökök mentori tevékenységük során segítik a tanulók felzárkóztatását, tehetséggondozását, a hátrányos helyzetükből adódó hiányosságok kompenzálását. Egyéni előrehaladási naplót vezetnek, rendszeres kapcsolatot tartanak a fejlesztő pedagógusokkal, szaktanárokkal és az érintett szülőkkel.

A gyengébb képességű tanulók (SNI+HHH) felzárkóztatását szervezett keretek között végezzük. Intézményünkben az Aranyossy Ágoston Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Nevelési Tanácsadóval kötött megállapodás alapján utazó gyógypedagógusok és fejlesztő pedagógusok végzik a felzárkóztatás az egyéni fejlesztési tervek alapján

Felelős: IPR vezetőség

A mentor az integrációs programban résztvevő tanuló elsőszámú segítője, aki közvetlenül tartja a kapcsolatot a tanulóval foglalkozó valamennyi szakemberrel, illetve a családdal (lehet pedagógus, ifjúságvédelmi felelős, szakszolgálat munkatársa).

A mentor önként vállalja ezt a koordinációs munkát:

- a tanulóval naponta értékeli a nap eseményeit, meghallgatja, közvetíti a tanuló, a család felmerülő kéréseit, kérdéseit, a vele foglalkozókhöz.
- személyi anyagát, a tanuló teljesítményét folyamatosan tanulmányozza, konzultál a szakemberekkel, javaslatot tesz a gyermek érdekében,
- tanulás-módszertani segítséget nyújt szükség szerint,

- a tanuló bizalmas közléseit a gyermek érdekében hasznosítja (jogszerűség megőrzésével),
- kutatja a gyermek támogatását szolgáló ösztöndíj lehetőségeket,
- segíti a pályaválasztásban, a motiváltság erősítésében,
- kezeli a tanuló személyi anyagát, a tanárok, fejlesztő pedagógus, pszichológus, a bizottságok szakvéleményeit, kiegészíti azokat rendszeres feljegyzéseivel, a gyermek véleményét tükröző felmérésekkel,
- a háromhavonta kötelező értékeléssel párhuzamosan kikéri a gyermek véleményét saját teljesítményéről, iskolai közérzetéről, sikereiről, problémáiról, javaslatairól.

(Útravaló pályázat)

Felelős: iskolavezetés

4.2.1.3. Az integrációt elősegítő módszertani elemek

A tanítást – tanulást segítő eszközrendszer elemei

- Egyéni haladási ütemét segítő differenciált tanulásszervezés
 differenciáló óraszervezés, napközis foglalkozás
 egyéni fejlesztő foglalkozások (szakvélemény esetén)
 tehetséggondozó foglalkozások
 Kétszintű érettségire való felkészítés a választható tárgyakból
 OKTV és OSZTV felkészítések
 Tanulmányi versenyekre való felkészítés

Felelős: tanárok, osztályfőnökök, fejlesztő pedagógus

▪ **Kulcskompetenciákat fejlesztő programok**

Tudatosan építjük az előítéletek csökkentésére, megszüntetésére alkalmas együttműködő, elfogadó környezetet.

- Az önálló tanulást segítő felkészítés

Tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységek

Csökkenjen az igazolatlan hiányzások és az évismétlések száma.

Érdeklődés felkeltő és fenntartó feladatok alkalmazásával fokozódjon a tanulók érdeklődése az adott tantárgy ismeretanyaga iránt.

Pályaorientációs tanulmányi kirándulások, üzemlátogatások során szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat a választható szakmákról, legyenek képesek az érdeklődésüknek megfelelő szakmát el-sajátítani.

Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok

Kommunikációs, önismereti órák alkalmazása fejlesztőpedagógus segítségével, mely segíti a tanulókat a közösségbe való beilleszkedésben.

Osztályfőnöki és egyéb közismereti órákon szituációs játékok keretében megtanulják alkalmazni a különböző kapcsolattartás formáit, és a kulturált viselkedést

- **Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek**

Szakkörök

Az iskola szakmai oktatásához kapcsolódóan különböző szakkörök működnek intézményünkben, amelyek segítik fejleszteni a tanulók képességeit igényességét.

Jelentős szerepük van a tehetségek felkarolásában, segítésében, az iskolai rendezvények lehetőséget biztosítanak az elkészült alkotások bemutatására, a hagyományok őrzésére.

- **Az integrációt elősegítő módszertani elemek**

Kooperatív tanulásszervezés.

- A kooperatív tanulás módszereinek a tanórákon való alkalmazásával, fejlődik a tanulók kommunikációs készsége, a gyengébb tanulók is sikerhez jutnak.
- Legyenek képesek a diákok egymástól tanulni és együttműködni adott cél érdekében.

- **Műhelymunka – a tanári együttműködés formái**

Értékelő esetmegbeszélések.

Menete:

- mentori beszámoló az integrációs programban résztvevők konkrét helyzetéről, problémáiról,
- tanárok, fejlesztő pedagógusok, ifjúságvédelmi felelősök, szakmai beszámolók, családgyozozók összefoglalói (az érintett szakembereket, szülőket meg kell hívni),
- eredmények, hiányosságok, kívánságok, lehetőségek összegyűjtése, javaslatok a továbblépésre (a tantestület tagjainak javaslatai, véleménye),
- megoldási lehetőségek kidolgozása, pedagógiai módszerek kiválasztása (szükség szerint egyéni fejlesztési tervként).
- értékelő esetmegbeszélés a programban tanító kollégák, illetve a munkát segítő szakértők közreműködésével

A felkészítésben részt vevő tanulók haladását, fejlődését, illetve az ezeket hátráltató okokat a mentorok, osztályfőnökök és az érdekelt pedagógusok legalább háromhavonta értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a tanuló szülőjét, a tanulót, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst, indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, illetve a nevelési tanácsadó képviselőjét.

Szemponatok:

- valóságos eredmények és hiányosságok feltárássra kerüljenek,
- ok-okozati összefüggések felderítése,
- fejlődési irány kijelölésre kerüljön,
- további szakemberek bevonásának szükségességéről döntsenek.

Felelős: IPR vezetőség, mentorok, fejlesztő pedagógusok

▪ **A háromhavonta kötelező kompetencia alapú értékelési rendszer eszközei**

Szöveges értékelés.

- November, február és május hónapban a szülők árnyalt szöveges értékelést kapnak gyermekük iskolai közösségi és tanulmányi munkájáról.
- Az értékelés alapelvei – a tanulók személyiségének fegyelembe vételével terjedjen ki az iskolai élet egészére, törekedjen az objektivitásra, igazságosságra.
- A szöveges értékeléssel a tanuló – szülő számára árnyalt értékelést tudunk adni.
- Fejlesztő és ösztönző szándékú és személyre szóló legyen.
- A tanulók teljesítményének értékelését korábbi teljesítményükhöz viszonyítva végzik a tanárok

Felelős: mentorok, osztályfőnökök

▪ **Multikulturális tartalmak**

Multikulturális tartalmak megjelenítése a különböző tantárgyakban.

A humán tantárgyak (magyar-történelem), és a művészeti tárgyak (rajz, ének) lehetőséget nyújtanak a cigány népismeret elemeinek az órai munkában való bevonására.

Részt vesznek tanulóink a multikulturális versenyeken, vetélkedőkön, rendezvényeken.

A iskola könyvtáros tanára összegyűjti, és hozzáférhetővé teszi a tanórai foglalkozásokat segítő multikulturális ismeretanyagokat tartalmazó kiadványokat.

Felelős: szaktanárok, osztályfőnökök, könyvtáros

▪ **A továbbhaladás feltételeinek biztosítása**

Pályaorientáció

- A pályaorientációs órák, pályaorientációs üzemlátogatások során megszerzett ismeretek hozzásegítik a tanulókat a tudatos szakmaválasztáshoz és a szakma megszerzéséhez.
- A szülőkkel, és a tanulókkal való kapcsolattartás fontos elemei a pályaválasztási fórumok, börszék, nyílt napok, melyek segítik a szülői támogatások megszerzését, és a tanulói érdeklődés fenntartását.
- A hátrányos helyzetű gyerekek számára a kitörési lehetőség a szakma megszerzése, ezért mindent megteszünk azért, hogy a lemorzsolódást csökkentsük és minél több tanulónk végezze el sikeresen a választott szakmáját.
- Iskolai pályaorientációs program a „Kéz Kézben” pályázat keretében

Valamennyi program a szülők számára is nyitott annak érdekében, hogy együtt tájékozódjanak a kínálgzó lehetőségekről.

Felelős: igazgató, IPR menedzsment,

4.3. Várható eredmények

A hátrányos helyzetű tanulók aránya az intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak.

Az intézmény tartósan képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására és együttnevelésre.

Multikulturális tartalmak beépülnek a helyi tantervbe.

Az intézmény párbeszédet alakít ki a programban részt vevő szülőkkel.

Az intézményben létezik tanári együttműködésre épülő értékelési rendszer.

Ezek eredményeként:

- Nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Csökken az intézményben a tankötelezettségi kor határa előtt az iskolai rendszerből kikerülők száma.
- Nő az érettségi vizsgát tevő hátrányos helyzetű tanulók száma.

- Az adott intézményben az országos kompetenciamérések eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak.
- Javulnak a kompetenciamérések eredményei
- Nő a felsőoktatásba jelentkezők száma.

Az Integrációs és képesség kibontakoztató program aktualizálása intézményünkben évente történik.